

Finansutskottets offentliga utfrågning
om den finansiella stabiliteten
den 13 juni 2017

ISSN 1653-0942
ISBN 978-91-88607-08-9
Riksdagstryckeriet, Stockholm, 2017

Förord

Finansutskottet bjöd den 13 juni 2017 in till en offentlig utfrågning i riksdagen om den finansiella stabiliteten med riksbankschef Stefan Ingves, Finansinspektionens generaldirektör Erik Thedéen, riksgäldsdirektör Hans Lindblad och finansmarknadsminister Per Bolund.

I det följande redovisas en utskrift av de stenografiska uppteckningar som gjordes vid utfrågningen och de bilder som föredragshållarna visade under sina presentationer.

Program för finansutskottets offentliga utfrågning om den finansiella stabiliteten

Datum: tisdagen den 13 juni 2017

Tid: kl. 9.00–11.15

Plats: Förstakammarsalen

Inbjudna

Stefan Ingves, riksbankschef

Erik Thedéen, generaldirektör, Finansinspektionen

Hans Lindblad, riksgäldsdirektör

Per Bolund, finansmarknadsminister

Inledning

Fredrik Olovsson, finansutskottets ordförande

Anföranden

Stefan Ingves, riksbankschef

Erik Thedéen, generaldirektör, Finansinspektionen

Hans Lindblad, riksgäldsdirektör

Per Bolund, finansmarknadsminister

Frågor och diskussion med finansutskottets ledamöter

Avslutning

Fredrik Olovsson, finansutskottets ordförande

Stenografisk utskrift från den offentliga utfrågningen

Ordföranden: Varmt välkomna till finansutskottets öppna utfrågning om den finansiella stabiliteten! Alltsedan finanskrisen inträffade för snart ett decennium sedan har frågan om finansiell stabilitet stått högt upp på agendan både internationellt och här i Sverige. En lång rad åtgärder har vidtagits under detta knappa decennium för att komma till rätta med såväl mer akuta problem som insatser för att stärka finansiell stabilitet på längre sikt och skapa ett mer robust finansiellt system.

Flera åtgärder och nya insatser diskuteras här i dag. Skälet till det stora intresset är förstås de mycket omfattande konsekvenser för jobb och välfärd som en finansiell kris medför. Ett annat skäl är att många av de åtgärder som kan vara aktuella kan potentiellt ha stora effekter för såväl företag som medborgare.

I riksdagen och i finansutskottet hanterar vi frågor om finansiell stabilitet vid många olika tillfällen och i många olika sammanhang. Finansutskottet påbörjar med dagens utfrågning något av en nyordning genom att vi vid en enda utfrågning och ett enda tillfälle samlar alla de offentliga aktörer som är berörda av frågorna. Nästa år ska denna övning ske något tidigare på året och bli en del av vår beredning av frågor som hänger ihop med finansiell stabilitet och makrotillsynen.

Jag vill hälsa våra inbjudna gäster från myndigheter och regering välkomna hit. Det är riksbankschef Stefan Ingves, generaldirektör Erik Thedéen från Finansinspektionen, riksgäldsdirektör Hans Lindblad och finansmarknadsminister Per Bolund.

Jag börjar med att ge ordet till Stefan Ingves, som precis som övriga får ungefär tio minuter för att tala om dessa frågor.

Stefan Ingves, Riksbanken: Stort tack för att jag fick komma hit i dag med möjlighet att tala om stabilitetsläget och behov av åtgärder! Eftersom jag har tio minuter till mitt förfogande blir budskapet jag kommer att meddela naturligtvis ganska telegrafiskt.

Först och främst har vi ett unikt läge i dag. Globalt sett har vi i hela världen låga räntor, och det har vi haft under många år. Historiskt sett är räntorna väldigt låga. Under hela den senaste tioårsperioden har detta lett till att villapri-serna har fördubblats, bostadsrättspriserna har trefaldigats och tillgångspriser i största allmänhet stiger när realräntorna är negativa. I den svenska ekonomin lever vi med ett tillstånd där utbudet på bostäder inte alls matchar efterfrågan. Samtidigt har vi av en rad olika skäl valt att till exempel tillåta att man genom ränteavdragen i viss mån subventionerar att människor tar lån.

Detta har under en lång tid lett till en stigande skuldsättning hos hushållen, och denna allt stigande skuldsättning är ett hot mot både den finansiella och den makroekonomiska stabiliteten. Det är den på grund av att vi samtidigt har ett stort och sårbart banksystem som i mycket hög utsträckning är beroende av vad som sker i omvärlden.

Grundfrågan är ungefär som bilden jag nu visar illustrerar. Man kan återge detta på många olika sätt, och detta är bara ett exempel. Dessvärre kan man rita upp i stort sett samma graf för ganska många länder. Här visas hur bnp har utvecklats i svensk ekonomi. Vi har två stora hack i kurvan, där den ena är vår egen 90-talskris och den andra är den globala finanskrisen 2007–2010. I båda fall är detta vad man kan kalla en kreditykel som gick fel eller till och med alldeles fel.

Att hantera dessa frågor är väldigt kostbart för samhällsekonomin. För att undvika katastrofer är det därför viktigt att man har god motståndskraft. I den mån en katastrof olyckligtvis inträffar behöver man också ha korrekta verktyg för att plocka ihop bitarna av det hela snabbt igen.

Nästa bild är ett sätt att illustrera detta. Jag har inte tidigare gjort det med hjälp av just dessa grafer. Här ser vi skuldsättningen inom den privata icke-finansiella sektorn relaterat till bnp. Det handlar kort och gott om hur mycket folk och företag har lånat. Man ser i grafen att Sverige, Nederländerna och Norge ligger i topp. De särskiljer sig rejält från ett stort antal andra länder. Dessa tre länder har – eller har haft – av olika skäl också en rad olika bekymmer och problem på de inhemska bostadsmarknaderna.

För Sveriges del talar vi om en siffra som är ungefär 230 procent av bruttonationalprodukten, vilket är en hög siffra. Det betyder att vi även i detta avseende är sårbara.

Nästa bild är en välkänd graf som visar hushållens stigande upplåning i förhållande till disponibel inkomst. Man ser här att vi i Sverige i dag ligger på 180 procent av disponibel inkomst. Om man lägger till de lån som finns i bostadsrättsföreningar får man den röda kurvan, vilket innebär 200 procent. Så länge skulderna ökar snabbare än den disponibla inkomsten fortsätter denna graf uppåt på ett eller annat sätt. Så kan det inte fortsätta hur länge som helst, för då faller detta för eller senare isär och konsekvenserna av det blir inte särskilt trevliga.

Det innebär att vi behöver se till att detta inte inträffar. Vi behöver öka motståndskraften i systemet och minska riskerna. För att åstadkomma detta behövs högst sannolikt en kombination av olika åtgärder inom bostadspolitik i vid mening, inom skattepolitiken och inom makrotillsynen.

Finansinspektionen har alldeles nyligen börjat tala om att skärpa amorteringskravet för hushåll, och särskilt för hushåll med hög skuld i förhållande till inkomst. Vi får se hur den tekniska utformningen blir när vi så småningom får detta på remiss. Allmänt sett är min uppfattning dock att detta snarast bör genomföras. Det hade till och med varit en fördel om det hade gjorts tidigare, men det säger jag med facit i hand. Samtidigt tror jag knappast att denna enda åtgärd räcker för att hantera de bekymmer vi har på bostadsmarknaden.

Nästa bild är ytterligare ett sätt att illustrera detta och sårbarheten i det svenska banksystemet. Man kan konstatera att banksystemet är stort, koncentrerat och sammanlänkat. Svenska banker är ungefär fyra gånger bnp och de är också i hög grad inbördes beroende av varandra.

Man kan släppa detaljerna i diagrammet och bara fokusera på den röda delen i figuren. Den visar finanssektorns utlåning till bostadsmarknaden och kommersiella fastigheter i Sverige. Detta innebär att vi har en finanssektor som är helt och fullständigt beroende av att fastighetsmarknaden, både den kommersiella marknaden och bostadsmarknaden, fungerar. Om den inte gör det får vi nästan säkert ett bekymmer också i den svenska finansiella sektorn.

I andra sammanhang har jag sagt att under en ganska lång tidsperiod har vi gjort om svenska affärsbanker till bolånebanker. Det innebär att vi under lång tid har att leva med denna bild. Det betyder också att bankerna har stora löptidsobalanser; utlåningen är väldigt mycket längre än upplåningen. Samtidigt har man en omfattande utlandsfinansiering när det gäller att hantera den utlåning man har. Det innebär att vi självfallet har ögonen på oss från utländskt håll. Där vill man naturligtvis också att vårt system ska hålla ihop.

För att det ska göra det behöver bankerna ha tillräckligt mycket kapital. Staplarna i nästa bild visar bruttosoliditet, vilket är ett mått på hur mycket eget kapital bankerna har, det vill säga hur mycket förluster de i själva verket tål när det går dåligt. Svenska banker ligger i ett europeiskt perspektiv i den nedre delen. Det innebär att det är angeläget att bankerna också verkligen har tillräckligt mycket kapital.

På Riksbanken har vi nyligen räknat på detta. Vår slutsats är att bruttosoliditeten bör ligga på minst 5 procent. Men om man ser över en lång tidsperiod borde den egentligen vara mycket högre än så.

Ytterligare en fråga som diskuteras för närvarande är vilken likviditet bankerna har och vilka risker svenska storbanker tar när det gäller likviditet, inte minst i utländska valutor. Vår uppfattning när vi mäter och tittar på detta är att svenska banker stundtals har för lite likvida medel i vissa av de utländska valutor som är väsentliga för deras verksamhet. Periodvis har de inte mer likviditet än att de klarar ett utflöde på ungefär 15 dagar. Detta är naturligtvis en stor och viktig fråga.

Diagrammet jag nu visar illustrerar inte just detta utan hur stor valutareserven blir om regeringens förslag om att halvera Riksbankens valutareserv genomförs. I dag är den ungefär 18 procent av den svenska kortupplåningen i utländsk valuta. Den blir sedan ungefär 4 procent, vilket är väldigt lågt. I en sådan värld betyder det här att vi på den allmänna sidan har väldigt lite pengar i förväg om det går dåligt. Det är, menar jag, ett bekymmer i sig.

Min uppfattning är att valutareserven behöver vara av den storlek den är i dag, för det är viktigt att snabbt ha medel till hands om det skulle gå illa. Det är svårt att låna när det är som sämst.

Vi får se vad slutversionen av lagförslaget kan tänkas bli, så jag kommenterar bara det som finns i dag. Såvitt jag kan bedöma är det konstruerat på ett sådant sätt att det bryter mot EU-rätten, tafsar på Riksbankens självständighet

och försvårar möjligheten att hantera finansiell stabilitet. Det skapar dessutom två valutareserver – en hos Riksgäldskontoret och en hos Riksbanken – vilket betyder att vi de facto har två centralbanker i Sverige, och det är enligt mig en för många. Summa summarum är det inte ett särskilt väl genomtänkt förslag.

Erik Thedéen, Finansinspektionen: Ordförande! Tack för att jag fick komma hit! Det är viktigt för oss på Finansinspektionen att få ge uttryck för vår syn på finansiell stabilitet.

Låt mig börja med att snabbt säga något om vad Finansinspektionen har att göra. Vi har tre huvudsakliga uppdrag. Det handlar dels om att värna den finansiella stabiliteten, dels den makroekonomiska stabiliteten, dels konsumentskyddet. Det här är tre separata områden, men de har bäring på varandra.

När vi införde ett bolånetak i konsumentskyddssyfte gynnade det även stabiliteten i den finansiella sektorn. När vi införde ett amorteringskrav för att motverka makroekonomiska obalanser främjade det också finansiell stabilitet och konsumentskydd och så vidare.

Avgörande för vad vi gör är att banksystemen och det finansiella systemet ska fungera även när det blir mer stressat. Vi är ofta fokuserade på vad som händer när det går *riktigt* illa, men det är viktigt att det finansiella systemet fungerar när det går *ganska* illa. Banksystemet är extremt procykliskt, det vill säga när det går bra, som det gör nu, lånar bankerna ut så att det bara sjunger om det, och när det går sämre drar de åt kreditkranarna. Man är helt enkelt för försiktig. En klok reglering kan motverka detta.

Vi har ett unikt läge i svensk ekonomi. År 2016 växte bnp med 3,3 procent, reporäntan ligger på –0,5 procent och tioårsräntan ligger på 0,5 procent. Vi har mig veterligen ett läge som inget annat utvecklat land med självständig penningpolitik tidigare har upplevt: brinnande högkonjunktur och extremt låga räntor. Det är som det är, och det är svårt att göra något åt situationen snabbt. Det innebär dock att vi måste bygga motståndskraft. Detta innebär också, vilket vår stabilitetsrapport präglas av, att risker byggs upp i det finansiella systemet.

Tillgångspriserna, det vill säga priserna för bostäder, aktier och så vidare, stiger. Det blir en jakt på avkastning. Såväl privatpersoner som företag och pensionsbolag kommer att jaga avkastning när de ser att obligationer och bankinlåning inte ger något. Det här är en utmaning för de svenska pensionsbolagen, som har gett löften om att ge en viss avkastning till de framtida pensionärerna, när avkastningen för många av deras placeringar är nära noll.

Det är nu när läget är lugnt, allting pekar uppåt och spiralen går rakt upp som åtgärder ska vidtas för att bygga motståndskraft och motverka framtida kriser.

Hushållen har i dag en mycket stark skuldexponering och en stark räntekänslighet. Grafen jag nu visar illustrerar skuldkvoten för hushållen. Den liknar den som Stefan tidigare visade. Den är i dag uppe på drygt 180 procent. Bilden visar genom räntekvoten också vad det kostar att bära denna skuld. Det

något paradoxala är att vi nu har rekordhöga skulder och att det är rekordbilligt att bära skulden.

Jag har ritat in en liten linje för att markera att om vi kommer upp på amerikanska boräntnivåer – vi talar inte om några 90-talskriser – som är ungefär dubbelt så höga som de svenska, skulle räntekvoten för hushållen vara på nivåer som vi såg i samband med krisen 2007 och 2008 och i slutet av 90-talet. Hushållen har alltså en mycket hög räntekänslighet om något skulle gå fel.

Vi bygger ökad skuldsättning, och skulderna i relation till inkomsten ökar. Nästa bild visar hur stor andel av hushållen som lånar mer än 600 procent av sin disponibla inkomst, vilket motsvarar ungefär hur många som lånar mer än 450 procent av bruttoinkomsten. Här ser ni att andelen har stigit. Detta visar den totala populationen. Om man tittar på nya hushåll ser man att utvecklingen har gått något snabbare.

Vi har vidtagit åtgärder för att försöka bromsa detta. År 2010 införde vi bolånetaket, som begränsade upplåningen till 85 procent av värdet på huset. Vi har skärpt kapitalkravet för bolån. De så kallade riskvikterna ligger i dag på 25 procent. I juni förra året införde vi ett amorteringskrav. Vi har även föreslagit en så kallad skuldkvotsbroms, som är ett skärpt amorteringskrav.

Så här långt har amorteringskravet, enligt vår bedömning, haft en viss dämpande effekt. Skulderna har minskat, om allt annat är lika. Det vill säga de stiger, men de stiger inte så mycket som de skulle ha gjort om vi inte hade gjort detta. Hushållen tenderar att välja något billigare bostad än vad de annars hade gjort om det här inte hade funnits. Och det faktum att de betalar av på sin skuld innebär att hushållen på ett antal års sikt får en lägre skuld. Deras motståndskraft blir då högre.

Låt mig säga något om det skärpta amorteringskravet, skuldkvotsbromsen. Det avser nya bolånetagare. Det finns anledning att repetera detta. Om jag i dag ligger på en skuldsättning över 4,5 gånger bruttoinkomsten påverkas jag inte, utan det är bara om jag tar nya lån. Det gäller som sagt 4,5 gånger bruttoinkomsten, och det blir ytterligare 1 procents amortering. Detta presenterade vi den 31 maj. Tanken är att det ska gå ut på remiss strax före sommaren och att vi förhoppningsvis kan skicka ett förslag till regeringen någon gång under hösten.

Grafen jag nu visar är måhända krånglig, men det är en av mina favoritgrafer. Varje plupp är ett hushåll i vår bolåneundersökning, som närmast kan beskrivas som en opinionsundersökning om hur nya bolånetagare ligger vad gäller lån i förhållande till värdet på fastigheten, x-axeln, och hur de lånar i förhållande till sin inkomst, i det här fallet bruttoinkomst, y-axeln. Bolånetaket syns tydligt; det finns en begränsning vid 85 procent. Jag har ritat in vad som gäller för amortering i dag: för lån över 70 procent är det 2 procent, mellan 50 och 70 procent är det 1 procent.

Vad vi inte vill är att plupparna drar sig upp till det högra vänstra hörnet, vilket är precis vad som har skett under de senaste åren. Vi sökte därför efter något som kan begränsa den resan, som annars skulle innebära fler utsatta hushåll. Vi föreslog ett skärpt amorteringskrav. Som synes innebär det 1 procents

ökad amortering för alla som ligger över 4,5 gånger bruttoinkomsten. Enligt 2016 års bolåneundersökning påverkar det ungefär 14 procent av nya låntagare. Det gäller alltså *nya* låntagare, vilket är en ganska begränsad del av befolkningen i dag. Men om detta skulle fortsätta åt fel håll kommer allt fler hushåll att påverkas av detta.

Vår bedömning är att detta kommer att dämpa huspriserna med ungefär 1,5 procent i riket och om allt annat är lika kommer det att dämpa skuldtutvecklingen med ungefär 4 procent.

Ibland får jag frågan om detta inte är väldigt dåligt för nya hushåll, det vill säga unga hushåll som kommer in på bostadsmarknaden. Jag tycker att det viktiga svar som vi måste hålla fast vid är att den utveckling vi har haft under de senaste tio åren är den absolut sämst tänkbara för unga hushåll som vill flytta in till storstäderna med skenande fastighetspriser och med ökande skuldsättning. Det finns inget som är värre för unga hushåll än detta. Förslaget är tänkt att bromsa det här.

Låt mig också säga något om bankernas kapital. Bankerna är starkt marknadsberoende. De finansierar sig i stor utsträckning mot kapitalmarknaden. Vi har ett stort banksystem, och det är kraftigt sammanlänkat. Det innebär att vi på Finansinspektionen tycker att kapitalkraven ska vara höga, det ska finnas en stor andel buffertar och allt ska vara riskbaserat.

På bilden jag nu visar ser man att vi i Sverige har lagt på ett antal krav på grund av egenheterna i det svenska banksystemet, som gör att våra kapitalkrav är högre och riskbaserat väsentligt högre än i resten av Europa. Vi har därför vidtagit ett antal åtgärder. Vi har höjt systemriskbufferten till 5 procent. Vi har en kontracyklisk buffert på 2 procent. Vi har riskvikter på bolån på 25 procent. Vi har helt enkelt vidtagit ett antal olika åtgärder för att öka motståndskraften.

Buffertar är något som ganska flexibelt kan användas i en nedgångsfas då bankerna får kreditförluster. Vi menar att denna flexibilitet att hantera en kris är viktig.

Vi har även ställt krav på bankernas likviditet. Enprocentskravet gäller. Bankerna ligger samlat på strax under 1,5 procent. Vi har ställt särskilda krav i euro och dollar. Vår uppfattning är att vid en kris är det världsvalutorna man behöver ha. Om man behöver danska kronor kan man ta sina dollar och växla dem till danska kronor. Detta är bättre än att i dag bestämma sig för att ha danska kronor, för det är inte säkert att man kan konvertera dem i en kris. Därför ställer vi särskilda krav på euro och dollar.

Låt mig göra en sammanfattning. Vi har ett unikt läge i svensk ekonomi med högkonjunktur och extremt låga räntor. Detta ställer krav på att bygga motståndskraft. Finansinspektionen har lagt fram ett förslag om ett skärpt amorteringskrav, en skuldkvotsbroms. Jag tror att det är viktigt att vi genomför detta. Vi menar att vi har tillfredsställande kapital och likviditet i bankerna, men det kräver en ständig översyn – precis så som vi har agerat de senaste åren. Vi kommer att fortsätta att agera i samma riktning; det är viktigt att ha buffertar.

Låt mig avsluta med en bild som visar de åtgärder vi har gjort de senaste åren. Jag ska inte gå igenom varje åtgärd men vill ändå visa att det har funnits anledning att bygga motståndskrav, att vi har gjort så och att vi kommer att fortsätta att arbeta i den riktningen.

Hans Lindblad, Riksgäldskontoret: Det är väldigt trevligt att vara här. Jag tycker att denna form, som vi nu prövar för första gången, med utvärdering, hearing och möjlighet till diskussion ur en rad olika synvinklar är väldigt viktig.

Låt mig börja med att gå tillbaka till det som Stefan Ingves visade, nämligen att det finns en stor skuldsättning i det svenska samhället. Finanskriser är inget annat än en skuldkris. Så enkelt är det. Därför är skulder och deras utveckling extremt viktigt. Finanskriser är mycket kostsamma, och finansiell stabilitet är helt avgörande för samhällsekonomin. Riksgäldens roll i detta är att hantera kriser eller krisande institut så effektivt som möjligt.

År 2006 infördes en ny ordning som i det närmaste kan beskrivas som ett paradigmskifte för hur finanskriser ska hanteras. Alla förluster som en bank drar på sig ska bäras av bankens aktieägare och, vilket är det nya, dess långivare. Det kommer i praktiken att vara förbjudet för staten att tillskjuta medel för att staga upp banksystemet. Riksgäldens ansvar är att se till att denna princip kan upprätthållas och fullföljas.

Det gör vi genom att planera, upprätthålla beredskap för framtida kriser och rikta krav på banker i form av tillgängliga resurser för att kunna hantera en bank i kris. Vid behov har vi även möjlighet att ställa krav på hur en bank ska vara organiserad. Detta nya ramverk förändrar spelplanen i grunden och därmed hur man kan se på det samlade ramverket för finansiell stabilitet.

Jag tänkte ta tillfället i akt och ge min syn på beståndsdelarna i ramverket. Sedan kommer jag kort att beröra stabilitetsläget och risker.

I första hand vill vi naturligtvis undvika risker. Det är vad jobbet för alla våra tre myndigheter här har som syfte. Det åstadkoms via tillsyn och via kapitalkrav som skapar motståndskraft mot kriser. Men kriser går inte att helt och hållet förebygga. Därför måste vi säkerställa att det finns en väl fungerande krishanteringsordning, som inte minst bygger på att vi inte ska använda offentliga medel. Det har vi fått nu genom det nya så kallade resolutionsramverket.

För att detta ska funka krävs anpassningar från såväl myndigheternas som bankernas sida. Vi på myndigheterna måste ställa krav på bankerna att de kan hanteras i kris, något som vi på fackspråk kallar att de är resolutionsbara.

Resolutionsbarhet kräver att bankerna har tillräckliga resurser i form av kapital som kan användas för förlusttäckning och tillräckligt med nedskrivbara skulder som kan användas för återkapitalisering av en bank om den har gått omkull. Återkapitaliseringen sker genom konvertering av skulder till eget kapital.

Dessa krav säkerställer att bankernas risktagande bärs av aktieägarna och långivarna. Detta stärker motståndskraften och incitamenten, och särskilt incitamenten hos långivarna, att sätta tummen i ögat på bankirerna och kolla vad de håller på med. Detta är väldigt viktigt.

Ansvar ska som regel vara hundra procentigt. Staten ska inte skjuta till medel. Men det kan finnas extraordinära omständigheter då staten behöver bidra, till exempel när ett företag är satt i resolution, genom att ställa garantier eller tillskjuta kapital. För att också detta ska vara finansierat av banksystemet finns en resolutionsavgift som bygger upp en resolutionsreserv. Det är alltså ytterligare en försvarslinje, som bekostas av bankerna. Sammantaget finns flera olika försvarslinjer för att skydda skattebetalarna.

Resolution låter väldigt skrämmande. Det betyder att staten tar kontroll över ett krisande institut och rekonstruerar det. Det är ett långtgående och ett sista ingripande, men det är viktigt att komma ihåg att en resolution definitionsmässigt alltid är bättre än konkurs och likvidation.

Var befinner sig Riksgälden i dessa frågor? Först och främst innebär det nya systemet välkomna förändringar. Resolution löser ett gammalt dilemma som tidigare har funnits. Staten var tvungen att välja mellan att antingen låta en bank gå i konkurs, med stora samhällsekonomiska kostnader som följd, eller rädda banken med skattemedel, vilket kan leda till stor belastning för de offentliga finanserna och skeva incitament för bankernas ledning.

Vi har nu en lag och ett ramverk på plats. Riksgälden och Finansinspektionen har ställt krav. Vissa av dem gäller redan medan andra kommer att fasas in. Riksgäldens planer och förberedelser har kommit långt ur ett internationellt perspektiv, men mycket återstår. Banker och placerare börjar bli införstådda med det nya ramverket och ställa sina förväntningar rätt. Men man ska också vara ödmjuk och säga att det inte kommer att bli enkelt att få detta att fungera.

Det finns samtidigt ett alldeles färskt exempel från Europa på att ramverket faktiskt fungerar. För bara en vecka sedan sattes den spanska banken Banco Popular i resolution, och man gjorde det enligt skolboken och enligt det nya regelverket. Aktieägare och långivare skrevs ned, och spanska skattebetalare betalade inte en enda euro för det hela. Banco Popular är en av Spaniens största banker och har en balansslutning på 2 000 miljarder kronor, vilket är 15 procent av spansk bnp. Det är alltså en ganska stor bank som man ändå hantlar på detta sätt.

Jag vill säga några ord om debatten om resolutionsavgift och placeringen av bankernas huvudkontor. Huvudlinjen är att staten inte ska stå för kostnaderna för en bankkris. Men det finns som sagt behov av en resolutionsavgift för att bygga en resolutionsreserv. Och i Sverige är det nu på förslag att man ska bygga en reserv som ska uppgå till 3 procent. Vid 3 procent ges Riksgälden det sista, ytterligare verktyget för att kunna hantera en kris i bank. Vi välkomnar treprocentsnivån.

Jag vill betona en sak. Det låter som att resolutionsavgiften stoppar när man har nått nivån 3 procent. I och med att avgiftsunderlaget växer och garanterade

insättningar växer kommer avgiften att behöva tas ut för att hålla nivån 3 procent hela tiden. Det råder en viss förvirring där.

Vad gäller debatten om huvudkontor är det viktigt med ett par klargöranden. Syftet med den nya ordningen är att staten ska kunna hantera kriser utan att skattemedel eller andra offentliga resurser används. Vid resolution utlöses inte heller insättningsgarantin. Staten tar ju över och driver banken vidare. Då behöver insättningsgarantin inte triggas.

Om ett huvudkontor flyttar från Sverige medför det alltså inte mindre kostnader för den sakens skull. Däremot finns det kvar betydande indirekta kostnader, som är förknippade med kriser, exempelvis bnp-fall, som Stefan Ingves visade tidigare, stor skuldsättning som ökar, fallande sysselsättning etcetera. De kostnaderna beror i väldigt låg grad på var huvudkontoret är placerat. De beror på var verksamheten finns, och den behöver inte nödvändigtvis flytta ut bara för att huvudkontoret gör det.

Om en bank flyttar skulle konsekvenserna däremot bli att svenska myndigheter förlorar inflytandet över krishanteringen. Vår ekonomi blir således beroende av hur utländska myndigheter väljer att agera för att hantera krisen. Dessutom kan kraven i andra länder vara lägre. Det betyder att man bygger upp mindre motståndskraft. Och det leder till att riskerna ökar för svensk del.

När det gäller stabilitetsläget har mycket redan sagts. Det finansiella systemet bedöms i dagsläget vara stabilt. Men det finns risker kopplade till bostadsmarknaden och till hushållens skuldsättning. Huspriserna har stigit under lång tid och i snabb takt. Det visar den vänstra övre grafen som ni kan se på det diagram som visas på skärmen här i salen.

Men det är värt att påminna om att huspriser kan falla. Även om det inte har skett på länge kan de faktiskt gå ned. Och de kan gå ned ganska rejält. Det är någonting som man måste hålla i minnet.

Skuldsättningen är hög och stigande. Och byggandet är nära historiska toppnivåer. Byggekongjunktur och bnp brukar sammanfalla väldigt väl. Vad som orsakar vad låter jag vara osagt. Men de samvarierar kraftigt. Och nu går det fort i byggsektorn. Det finns tecken på att utbud och efterfrågan inte alltid matchar varandra. Och ränteläget är väldigt lågt. Tillsammans utgör det en oroande bild. När konjunkturen någon gång viker – det kommer den att göra – är svensk ekonomi mer sårbar än tidigare. Det finns större risk för en mer utdragen konjunkturvå.

Att vi har hamnat i den här situationen beror inte, enligt min mening, på brist på regleringar – Erik Thedéen visade en lång rad regleringar som har gjorts. Det beror på att vi inte har adresserat själva grundproblemet. Det är helt enkelt för billigt att låna. Ränteläget är som det är. Finansinspektionen och Riksgälden har gjort vad vi kan och får göra. Nu måste andra hjälpa till, på en rad olika områden.

Sammanfattningsvis ansvarar Finansinspektionen för regler, tillsyn och kapitalkrav. Och kapitalkraven har två funktioner, dels att premiera ett lägre risktagande med riskvägda kapitalkrav, dels att säkerställa att det finns tillräckliga resurser för förlusttäckning.

Riksgälden ansvarar för hantering av banker i kris. Vi ställer förebyggande krav på motståndskraft. Vi säkrar resurser för återkapitalisering av banker. Och vid behov ändrar vi deras strukturer. Krishanteringsramverket ger bra incitament till minskat risktagande. Dessutom ansvarar vi för resolutionsreserven. Vi har möjligheter att ge garantier och kapitaltillskott till institut i resolution.

De samlade kraven från framför allt inspektionen och Riksgälden sänker, enligt akademiska studier, märkbart sannolikheten för att en kris ska inträffa. Och i och med att kostnaderna är otroligt stora vid en kris är det väldigt viktigt. Vi gör alltså så att kriser inträffar mer sällan.

Om en kris likväl inträffar säkerställer den här nya ordningen att vi kan hantera krisen på ett mycket mer effektivt sätt. Och det sänker kostnaderna för krishantering högst betydligt.

Men låt oss inte invaggas i någon falsk trygghet. Risker kvarstår. Kriser kommer. Och kostnaderna för samhällsekonomin, alldeles oavsett hur pass effektivt vi hanterar dem, kommer potentiellt sett att kunna vara enorma.

Vi är inte klara med alla förberedelser. Det vet jag inte om man blir någonsin. Men en sak vill jag att ni ska veta: Vi är beredda.

Finansmarknadsminister Per Bolund (MP): Tack för inbjudan att komma hit och tala! Och tack för det utmärkte initiativet att samla till en sådan här hearing om finansiell stabilitet. Det är en fråga som förtjänar att diskuteras. Det är utmärkt att vi kan göra det samlat.

Jag vill också tacka de tre myndigheterna för goda presentationer. Jag tänker inte försöka mig på att summera dem. Det gjorde myndighetscheferna på ett utmärkt sätt. Jag kommer snarare att komplettera lite med hur situationen ser ut utifrån regeringens synvinkel, göra en liten utblick på vår omvärld och diskutera aktuella frågor ur regeringens perspektiv.

Finansiell stabilitet är ett mycket brett ämne. Det finns många aspekter att diskutera. Jag tänker framför allt följa upp med vad som nu står på regeringens agenda. Det handlar mycket om bankreglering, inte minst på EU-nivå. Jag tänker också resonera lite om mandatet till Finansinspektionen när det gäller makrotillsyn och hur arbetet går med det projektet. Jag tänker avsluta med några ord om det finansiella stabilitetsrådet och hur vi arbetar där för att bibehålla den finansiella stabiliteten.

Inledningsvis vill jag säga några ord om det ekonomiska läget och den utveckling som vi nu ser i vår omvärld. Vi vet att det finansiella systemet är stort och sammanlänkat och beroende av marknadsfinansiering, särskilt i Sverige. Det finns därmed nära kopplingar till omvärlden. Vi kan vara glada över att den svenska ekonomin går väldigt bra, oavsett den lite mindre dippen i bnp-siffran för första kvartalet, som vi såg.

Man kan ha olika uppfattningar om vi ska likna det vid en Tesla eller kanske en elektrisk Volvo. Men ekonomin går helt enkelt väldigt bra just nu. Vi ser

också att arbetsmarknaden följer med och ger sjunkande arbetslöshetssiffror, vilket är alldeles utmärkt.

Det finns dock händelser i vår omvärld som vi har anledning att hålla ögonen på och som har bäring på den finansiella stabiliteten på sikt. Jag tänker bland annat på situationen i Italien, som vi har hört lite om. Jag tänker också på den grekiska ekonomin, på oron för vart USA är på väg och på finansmarknadsreglering och brexit, som såklart hänger ihop.

När det gäller situationen i Grekland finns det fortfarande ingen överenskommelse mellan Grekland och långivarna om den andra översynen i Greklands pågående makroekonomiska anpassningsprogram. Förhandlingarna var egentligen tänkta att avslutas under vintern, men de har tyvärr försenats. Grekland har levererat det institutionerna har efterfrågat när det gäller reformer. Det som återstår är snarare en samsyn om den grekiska skuldhållbarheten och i vilken utsträckning landet kan behöva ytterligare skuldlättnadsåtgärder. I den frågan finns det ganska tydliga spänningar, framför allt mellan Internationella valutafonden och de europeiska långivarna.

Eurogruppen träffas redan på torsdag för att fortsätta diskussionerna. Vår förhoppning är att man kommer att nå en överenskommelse där. Det vore alldeles utmärkt.

Vi kan vara glada över att den svenska banksektorn är exponerad mot Grekland och den grekiska ekonomin i mycket liten utsträckning. Men självklart har vi erfarenheter från tidigare finanskriser; de ekonomiska systemen är sammankopplade. Och förnyade problem kan ge ringar på vattnet på de finansiella marknaderna. Därför följer såväl regeringen som myndigheterna utvecklingen noga även framöver.

Om vi vänder ögonen mot Italien kan vi se att det italienska banksystemet har dragits med problem under många år, som vi har hört tidigare i dag. I korthet kan man peka på tre olika problem: låga kapitalnivåer, dålig lönsamhet i banksektorn och en stor andel problemlån. Som kuriosa kan nämnas att andelen problemlån i den italienska banksektorn vid 2016 års utgång uppgick till 15,2 procent. Med svenska ögon är det en ganska häpnadsväckande siffra.

En av världens äldsta banker, Monte dei Paschi di Siena, har varit i centrum för diskussionen. Den italienska regeringen ansökte i slutet på förra året om förebyggande statligt stöd. EU-kommissionen har nu godkänt den planen, även om vi fortfarande väntar på slutligt besked från SSM, bankunionens tillsynsmekanism. Förhoppningsvis kan den här åtgärden vara ett första steg för att på allvar städa upp i banksektorn i Italien. Den har såklart också stor betydelse för den europeiska ekonomin överlag.

Den nuvarande situationen är bekymmersam. Man kan närmast likna den vid ett moment 22. Friska banker är en förutsättning för att den reala ekonomin ska kunna ta fart. Samtidigt hoppas Italien och den italienska regeringen på att bättre ekonomisk tillväxt ska bidra till friskare banker. Det är alltså ett moment 22, där man försöker hänga upp saker på varandra.

Flera bedömare, bland annat IMF, har varit tydliga med att bättre ekonomisk utveckling inte kommer att räcka för att komma till rätta med problemen

inom den italienska banksektorn. Det kommer att behövas strukturförändringar också. Vi hoppas att en förändring är på gång.

Mer glädjande, på tal om bankkrishantering, är det sätt på vilket SRM, bankunionens resolutionsmekanism, har hanterat den spanska banken Banco Popular – vilket vi också har hört om tidigare i dag. SRM bedömde Banco Popular som fallerande eller på väg att falla och försatte därför banken i resolution. SRM tog kontroll över banken, skrev ned aktieägarnas aktier till noll och konverterade sedan vissa långgivare till aktieägare. Därefter såldes banken till den solventa banken Santander.

Det är något av ett skolboksexempel på hur vi vill att krisande banker ska hanteras i det nya systemet med en resolutionsmekanism. Aktieägarna och långgivarna får ta förlusten, medan insättare och skattebetalare skyddas.

En annan oroande internationell fråga är USA:s agerande på finansmarknadsområdet. Det råder tyvärr fortfarande stor osäkerhet om hur den nya amerikanska administrationen kommer att gå till väga för att hantera risker i det finansiella systemet. Det handlar om den inhemska finansmarknadsregleringen, men det handlar också om hur man kommer att agera i internationella samarbeten på vårt område – särskilt med tanke på hur man har agerat när det gäller andra internationella överenskommelser och samarbeten. Jag tänker givetvis främst på Parisavtalet.

På finansmarknadsområdet är det fortfarande i allra högsta grad oklart om och i så fall vilka förändringar man kommer att göra. Vad betyder till exempel America First på just det här området, och hur kommer det att påverka finansiell stabilitet på sikt? Det är bäst att låta det vara osagt för tillfället och att försöka analysera det medan det utvecklas.

Det är också viktigt att säga några ord om brexit, eftersom det kan påverka den finansiella stabiliteten och den finansiella sektorn i Europa i stor utsträckning. Mycket av EU-arbetet under våren har präglats av förberedelser inför brexitförhandlingarna. Tonläget mellan parterna har också, som ni har kunnat konstatera, bitvis varit ganska högt. Förra veckan gick britterna också till val, och resultatet blev minst sagt lite oväntat, inte minst för Theresa May – tror jag. Det konservativa partiet förlorade sin majoritet i parlamentet. Och nu har Storbritannien ett så kallat hängande parlament där inget parti har ensam majoritet. Förhandlingar pågår just nu mellan det konservativa partiet och DUP. Var de kommer att landa återstår att se.

Det nya läget i brittisk politik introducerar ytterligare ett osäkerhetsmoment inför brexitförhandlingarnas start. Förhandlingarna var tänkta att inledas strax efter the Queen's Speech, som är någon sorts regeringsförklaring, som äger rum den 19 juni. Nu är det betydligt mer osäkert om och när förhandlingarna kan börja och även hur den brittiska förhandlingspositionen kommer att se ut i och med det nya läget.

Förhandlingarna kommer, när de väl har börjat, att ske i två faser. Först kommer man att diskutera utträdesförhandlingarna, hur utträdet ur unionen ska gå till. Och först när de diskussionerna har kommit tillräckligt långt kan man börja diskutera framtida avtal och eventuella övergångsarrangemang.

Vi ser redan diskussioner som har koppling till brexit och som förs i parallella spår. Ett exempel på det är det lagförslag som har aviserats om central clearing av derivat i euro i tredjeland. Där dominerar London i ganska stor utsträckning, och diskussioner pågår nu om hur regleringen ska utformas.

Om förhandlingarna om utträdet går framåt i förväntad takt kan diskussioner om ett framtida avtal inledas under hösten. Då kommer vi förhoppningsvis också att få mer klarhet i hur ett framtida avtal kommer att kunna se ut och vilka förutsättningar det finns för handel mellan EU och Storbritannien också när det gäller finansiella tjänster.

En viktig utgångspunkt för EU i förhandlingarna är att de fyra friheterna är odelbara. Det innebär att britterna inte kan få full tillgång till den inre marknaden, för till exempel finansiella tjänster, och samtidigt säga nej till bland annat fri rörlighet för människor. Eftersom britterna har sagt tydligt att de avser att lämna den inre marknaden kommer det som kallas passporting av finansiella tjänster med största sannolikhet inte att vara möjligt längre.

Det finns däremot möjlighet att få tillgång till EU-marknaden om tredjeländers regelverk anses likvärdiga med EU:s – det som kallas ekvivalens. Det kan dock inte ses som ett substitut för passporting. Dels finns ekvivalens bara på vissa specifika områden, dels är den rättsliga grunden mer osäker när det gäller ekvivalens eftersom kommissionen när som helst kan dra tillbaka sin ekvivalensbedömning.

Som ni hör är det fortfarande osäkert vilka konsekvenser brexit kan få för aktörer på den svenska finansmarknaden. Det är för tidigt att säga. Det beror mycket på vilket avtal som till slut förhandlas fram mellan EU och Storbritannien. Men det svenska intresset är att fortsätta ha goda relationer med Storbritannien när det gäller handel. Vårt finansiella system är nämligen till stor del sammanlänkat med det brittiska.

Då tar vi steget över från det internationella perspektivet till regleringen av banksektorn. Banksektorn är en av nycklarna för att säkerställa finansiell stabilitet. De allra flesta kriserna börjar trots allt hos bankerna. Fokus har från regeringens sida till stor del varit på EU-förhandlingar om det som kallas bankpaketet. Det handlar i korthet om kompletteringar och omarbetningar av regelverken när det gäller både kapitaltäckning och krishantering.

Bankpaketet är textmässigt mycket omfattande. Om jag ska sammanfatta det kort handlar det dels om att komplettera regelverket med nya och reviderade standarder, som man har kommit överens om internationellt, dels om att göra justeringar i befintliga EU-regler för att göra dem både mer effektiva och mer ändamålsenliga.

Min bedömning är att förhandlingarna kommer att pågå ett bra tag till. Vi kommer att behöva diskutera många viktiga förslag under resans gång. För svensk del är fokus i förhandlingarna på att regelverket ska ställa krav på banker som också speglar den risk bankerna tar i sin verksamhet. En viktig del i det är att medlemsstaterna får bra möjlighet att anpassa kapitalkraven till de risker som finns i det egna landet och i den egna ekonomin.

Vi har sett ett behov av att i våra kapitalkrav kunna ta höjd för de risker vi ser i just Sverige, med en stor banksektor och risker med till exempel hushållens skuldsättning.

Sverige befinner sig också i ett annat och mycket mer gynnsamt läge än övriga Europa. Vi har ett mycket gynnsamt konjunkturläge, medan eurozonen fortfarande kämpar med sviterna efter finanskrisen. Det gäller inte bara den finansiella strukturen utan också var vi befinner oss i kreditchykeln. Den är generellt betydligt längre än konjunkturcykeln. Och i Sverige har vi, till skillnad från stora delar av övriga Europa, upplevt en lång period av relativt kraftig kredittillväxt, vilket alla myndigheter också pekade på – särskilt riktat mot hushållssektorn.

Det, tillsammans med olikheterna i de finansiella systemens struktur och storlek, gör att olika medlemsstater kan behöva ställa olika hårda krav, som vi ser det från svensk sida. Samtidigt pågår det i samband med bankpaketet också ett harmoniseringsarbete inom EU och ett arbete med att stärka bankunionen. Det är något vi måste komma ihåg och förhålla oss till. Ibland kan de här inriktningarna motverka varandra.

Att regelverket ska spegla den risk bankerna tar kan också handla om att göra regleringen mer proportionerlig i en del avseenden. Det är till exempel inte rimligt att ha samma rapporteringskrav för en globalt systemriktig bank som för en lokal sparbank. Där verkar det nu också finnas möjlighet att ta stora steg framåt.

Glädjande med bankpaketets utveckling är att det snabbspår som har diskuterats, om separata lagstiftningsförslag kring efterställningsfrågan, ska diskuteras på Ekofin redan nu på fredag. Det diskuteras att skapa en ny skuldklass som ska användas för att möta minimikravet på nedskrivningsbara skulder, det som vi kallar MREL. Det har efterfrågats av både myndigheter och branschen själv. När det går igenom kommer det helt klart att kunna underlätta användandet av det nya krishanteringsregelverket.

I sammanhanget är det svårt att inte nämna Nordea och det eventuella val de står inför, att vara eller inte vara i Sverige. Jag kan egentligen inte säga mycket mer. Jag har inte särskilt mycket mer information än ni har. Var banken vill lokalisera sin verksamhet är ett beslut som banken fattar i slutänden. Men vi har lagt fram ett reviderat förslag. Och vi har lyssnat på remissynpunkterna, inte minst från våra bärande myndigheter.

Beslutet om hur Nordea ska göra är givetvis deras eget och ingen annans. Men en flytt skulle såklart leda till att både regeringen och ansvariga myndigheter skulle behöva göra en analys av det nya läget.

Med det sagt om bankreglering vill jag gå över till vårt projekt med att utveckla mandatet för Finansinspektionen när det gäller makrotillsyn. Den goda konjunktur som vi är inne i ger inte bara stora möjligheter utan medför också risker, och risker byggs upp. Regeringen anser, precis som myndigheterna har varit inne på, att hushållens höga skuldsättning innebär makroekonomiska risker. Till exempel kan ett kraftigt bostadsprisfall eller en plötslig ränteuppgång

ge högt skuldsatta hushåll skäl att dra ned på sin konsumtion. Det kan i förlängningen påverka tillväxten och sysselsättningen på ett negativt sätt.

På Finansdepartementet arbetar vi därför intensivt med att ge Finansinspektionen ett tydligare och bredare mandat för makrotillsyn. Vi kommer att fatta beslut om det inom kort.

Förhoppningen är att de lagändringar som kommer att föreslås i lagrådsremissen kommer att innebära att Finansinspektionen får de verktyg man behöver för att kunna bibehålla den finansiella stabiliteten. Planen är att det ska ha trätt i kraft i februari 2018. Ur vår synvinkel är det viktigt att det mandatet är just brett, för att man ska kunna hantera de olika risker som uppstår.

Att Finansinspektionen nu går ut med ändringar som baseras på existerande regler och det mandat man har betyder inte att regeringen inte ser behov av att bredda mandatet även framåt.

Vi välkomnar Finansinspektionens analys och ser fram emot att få ett färdigt och remissbehandlat förslag för beslut på regeringens bord under hösten. Det är först i det skedet som vi har möjlighet att formellt ta ställning till förslaget.

Även de lagar och regler som styr Riksbanken har varit i fokus, här och under våren. Flera ledamöter i finansutskottet sitter också med i Riksbanksutredningen. Och vi har en reglering när det gäller Riksbankens finansiella oberoende.

Det finns en bred samsyn i Sveriges riksdag. Ett enigt utskott bad regeringen att komma med förslag om förändrad reglering. Vi beaktar nu de remissynpunkter som har kommit in och räknar fortfarande med att lämna en proposition i frågorna till riksdagen under hösten.

Avslutningsvis vill jag säga några ord om arbetet i det finansiella stabilitetsrådet. Där är alla tre myndigheterna och även regeringen representerade. Jag vill börja med att skryta lite grann och nämna Riksrevisionens granskning av vår beredskap inför den brittiska folkomröstningen. Alla fick goda vitsord. Jag tror till och med att ordet föredömligt nämndes. Det kan vara värt att nämna i ett sådant här sammanhang. Det handlade om förberedelserna inför eventuell finansiell turbulens med anledning av folkomröstningsresultatet.

Det visar hur angeläget det är att det finns ett gott samarbete mellan myndigheterna. Det har också byggts upp nu under det finansiella stabilitetsrådet.

Sedan förra finanskrisen finns det ett forum för diskussion mellan regeringen och myndigheterna om just finansiell stabilitet. Det handlar mycket om att dela information med varandra men också om att förbereda oss så att en eventuell kris kan hanteras så bra som det över huvud taget är möjligt.

Inom rådet har vi de senaste åren, utöver möten för att diskutera finansiella obalanser och åtgärder, som sagt också haft beredskap i samband med folkomröstningen i Storbritannien och i samband med valet i USA. Vi har även genomfört två stora scenarioövningar, en i höstas och en i maj. Och vi har planer på ytterligare en scenarioövning under kommande år. Inom rådet pågår också arbete med att ta fram en krishanteringsmanual och arbete med att ta hand om lärdomarna från de övningar som genomförts.

Regeringen prioriterar det här arbetet högt. Jag tycker personligen att stabilitetsrådet har ett stort värde för att hela tiden se till att finansiell stabilitet ligger högt på agendan och för att klargöra de olika myndigheternas och regeringens roller i hanteringen av framtida kriser.

Vi ska givetvis komma ihåg att stabilitetsrådet inte är ett beslutande organ och att alla eventuella åtgärder beslutas av en eller flera oberoende myndigheter. Men stabilitetsrådet innebär en möjlighet att se till att vi får en väl fungerande helhet där de olika pusselbitarna passar väl ihop för att ge en väl fungerande finansiell reglering.

Med det sagt vill jag avsluta mitt anförande. Jag vill återigen tacka utskottet för ett bra initiativ och för inbjudan att komma hit och tala. Jag ser fram emot era frågor och hoppas på bra och givande diskussioner.

Ordföranden: Då finns det möjlighet för ledamöterna i utskottet att ställa frågor. Vi tar ett par frågeställare åt gången, och då ges det möjlighet för er på podiet att svara eller kommentera.

Ingela Nylund Watz (S): Tack för intressanta föredragningar! Jag tänker uppehålla mig vid regleringarna av banksektorn efter finanskrisen. I Sverige har vi kommit relativt långt. Och precis som finansmarknadsministern sa är bankpaketet på väg inom EU.

Samtidigt som tydliga regleringar växer fram, kanske också på global nivå, ser vi att i till exempel Italien är staten tvungen att försöka lösa situationen med banker med dåliga lån. Det förs en diskussion om statsstödsreglerna i EU. Finansmarknadsministern berörde det.

Men vi ser också en viss rörelse i Europa. Man börjar tala om att det kanske är dags att börja lätta lite på regleringarna. Det är lite dubbla budskap i den internationella debatten. Och ovanpå det har vi osäkerheten när det gäller vad som ska hända med den brittiska finansmarknaden efter brexit. Den osäkerheten har spåtts på nu, i och med det osäkra läget i det brittiska parlamentet. Och ovanpå det har vi situationen med den nya administrationen i USA.

Jag tror att det här en av de viktigaste frågorna för oss att adressera nu, och den har stor betydelse för allmänheten i Sverige. Hur allvarligt ska vi ta på oron i diskussionerna om finansmarknaden och bankernas situation i Europa? Hur oroliga ska vi vara i Sverige för situationen i banksektorn, inte minst i Europa? Hur stor är smittorisken? Är vi tillräckligt rustade i Sverige med de åtgärder som vi har gjort hittills?

Ulf Kristersson (M): Det är uppenbart att vi tar ganska stora risker i den ekonomiska miljön som Sverige befinner sig i just nu, vilket flera av er har påpekat. Man kan understryka lite olika delar. Det är bekymmersamt i sig att det tas stora risker. Men det är också bekymmersamt att vi har någon sorts moment 22 i beslutsfattandet om de här frågorna. Det är uppenbart att det behövs ad-

ministrativa åtgärder på kort sikt, för att begränsa våra risker. Det är lika uppenbart att administrativa åtgärder inte kommer att kunna ersätta grundläggande politiska reformer på de områden som ni pekar på. Samtidigt krävs det ännu mer långtgående administrativa åtgärder utan de reformerna. Då pekar allt fler på de negativa konsekvenser som åtgärderna riskerar att få för de grupper som påverkas mest.

Det här sammanfattar en olustig situation. Sverige skulle behöva en kombination av en politisk reformagenda och finansiella regleringar som går hand i hand, inte att de försöker ersätta varandra eller slippa ersätta varandra.

Mina frågor gäller två mer detaljerade saker. Den ena frågan går till regeringen. Finansinspektionen har nu inom ramen för det givna mandatet återkommit och föreslagit ett skärpt amorteringskrav. Det var svårt att inte tolka regeringens svar i Svenska Dagbladet häromdagen som att ni är emot det. Det var en påtagligt hård skrivning från Per Bolunds regeringskollega, bostadsministern, om att det inte är rätt väg att gå. Jag vill bara höra om regeringen redan har bestämt sig för att inte ge Finansinspektionen tillåtelse att utvidga.

Den andra frågan är mer riktad till myndigheterna. När det gäller resolutionsavgiften kom det ett nytt förslag som reviderade det tidigare förslaget som ledde till ganska mycket rabalder. Ser myndigheterna något speciellt som inträffar 2018 som motiverar att man skärper resolutionsavgiften ett år för att sedan återgå till en lägre avgiftsnivå åren därefter? Och hur samspelar det med de risker som ni ser i det finansiella systemet?

Stefan Ingves, Riksbanken: Tack för frågorna! I den värld där jag lever pågår en evig diskussion om hur regleringar ska se ut. Det finns en mycket stark banksektor globalt som alltid strävar efter att vattna ur regleringarna.

Systemet är i allmän mening helt asymmetriskt i den meningen att vinsterna tillfaller den privata sektorn på kort sikt och det allmänna får stå för kostnaden på lång sikt. Sedan gäller det att hitta något slags balans i detta, och man försöker att hålla emot så gott det går.

Att hålla emot visar sig vara väldigt svårt på kort sikt. Någon i bankvärlden kan alltid hävda: Får vi inte som vi vill kommer vi att låna ut mindre till just den väljargrupp som just den politikern kommer ifrån.

Detta är inte något nytt. Det gäller inte i Sverige, utan det gäller i stort sett globalt. Det betyder att det finns ett fönster som är öppet en kort tid efter en finanskris där man kan hantera de här frågorna. Sedan börjar det vittra igen.

I det avseendet är det svårt att hävda att man inom EU i något avseende skulle vara bäst i klassen när det gäller att hålla fast vid de regleringar som man har diskuterat under ganska lång tid vid det här laget.

Det är faktiskt så att om vi talar om bankpaketet gör man medvetna avsteg i bankpaketet från vad man kommit överens om internationellt, och då åt det vekare hållet. Därmed inte sagt att det är något fel på ett bankpaket i sig jämfört med att inte göra någonting.

Detta är inbyggt i processen. Det är i någon mening eviga frågor som har funnits där i alla tider eftersom banker till sin konstruktion är sårbara om det blir bekymmer med den allmänna ekonomiska utvecklingen och om man ligger fel i kreditlekeln.

Den andra frågan var om banker i EU. Jag tror att det i dag finns ungefär 1 000 miljarder euro i dåliga lån i det europeiska banksystemet. De lånen finns i allt väsentligt i Sydeuropa. Hur man rent tekniskt hanterar dåliga lån är väl känt. Det är inte så att det saknats kunskap om hur man gör det. Däremot har det under lång tid saknats vilja att göra det.

Det handlar ytterst om politiska beslut i de länder där dessa företeelser finns. Det är naturligtvis bra och en fördel att regelverken om resolution och annat som vi har talat om tidigare här i dag har vuxit fram på ett sådant sätt att man nu också ger sig på att använda dem.

Med alla normala mått mätt när det gäller att hantera en bankkras är det svårt att komma undan slutsatsen att Europa ligger långt efter jämfört med många andra länder där man har hanterat bankkraser i genomsnitt på tre till fem år. Vi håller fortfarande på tio år efter det att det inträffade.

Jag tror inte att det är något hot i dagsläget mot svenska banker eller någonting sådant. Med de stora mängder likviditet som den europeiska centralbanken förser det europeiska banksystemet med i dagsläget är det knappast så att banken kommer att gå omkull över natten. I det avseendet håller man nog på ett eller annat sätt liv i dem.

Samtidigt är det naturligtvis så att ju längre det drar ut på tiden, desto lägre tillväxt har man sannolikt. Sverige är en liten öppen ekonomi med mycket stor import och export och mycket handel med Europa. Ju fortare man får igång den europeiska ekonomin på ett bra sätt, desto större nytta har vi av det i Sverige.

Sedan till Ulf KristerSSons fråga om vad man ska göra vad gäller mer den inhemska situationen. Svårigheten som alltid finns när det gäller ekonomisk politik av olika slag är att det är lätt hänt att man talar om en och endast en åtgärd. Man tar en åtgärd i taget som om just den åtgärden skulle lösa alla problem för stunden.

Det är precis det vi sliter med när det gäller de frågor vi har på den svenska bostadsmarknaden. Det är sannolikt inte det bästa sättet att gå till väga. Skulle det vara så att man inte vidtar några andra åtgärder alls inom bostadspolitikens område är det rimligt att anta att man får lappa och laga och lägga på ett allt större plåster på finansmarknadshörnet av bostadsmarknaden. Någonstans måste man hålla i detta.

Det är naturligtvis inte lätt att hitta en lämplig kombination av åtgärder i det här sammanhanget när å ena sidan den globala räntenivån i mycket stor utsträckning styr räntenivån i Sverige. Samtidigt är den räntenivån alldeles för låg givet vår bostadsmarknads sätt att fungera. Man måste hitta en kombination av en rad olika åtgärder för att hantera det samtidigt på ett bra sätt.

Sedan till den sista frågan om resolutionsavgiften och just 2018. Jag har väldigt svårt att uttala mig om det. Såvitt jag kan se har jag inte sett några

argument för varför den skulle behöva vara på just den nivån under just 2018. Men det finns säkert andra som har räknat.

Erik Thedéen, Finansinspektionen: Herr ordförande! Tack för frågorna. Vad gäller den internationella utvecklingen av bankerna i Europa tror jag att man på ett övergripande plan kan säga att det lite paradoxala med det nya resolutionssystemet är att det delvis är det som gör att det nu går lite långsammare än vad det hade gjorts om vi inte hade haft det. Men det är på lång sikt ändå väldigt mycket bättre.

De mer snabba akuta statsstödsåtgärderna som man kunde göra innan ramverket fanns skulle måhända kunna få till en lite snabbare lösning. Det var så som Sverige delvis hanterade 1990-talskrisen. Det finns många skäl att det inte är en bra ordning.

När vi nu har det nya resolutionssystemet och håller på att bygga upp det tar det tid innan aktörerna vet hur de ska agera och innan man fattar nödvändiga beslut. Jag tror att det är en del av det som har fördröjt hanteringen av de italienska bankerna. Jag tror att man lite grann ska se det som en kostnad vi betalar för att vi nu får en mycket bättre ordning.

Den utveckling som Hans Lindblad beskrev om den spanska banken är ett exempel på att det börjar gå i rätt riktning. De bankerna kallas ibland för zombiebankerna. De är banker, men de gör ingenting. Ju färre zombiebanker som finns i Sydeuropa, desto bättre för övriga världen och Europa.

Sedan tycker jag att spridningsriskerna till Sverige inte ska överdrivas. Det är ändå så att det finns väldigt stora och viktiga länder i vårt närområde som har relativt väl fungerande banksystem, inklusive Tyskland, England och USA. De tror jag inte att man ska överdriva, utan så är det. Jag tycker att vi är ganska väl rustade vad gäller det.

Vad gäller avreglering eller inte avreglering är det lite symtomatiskt att den diskussionen förs ganska mycket i Europa och säkert är pådriven av södra Europa. Det är precis därför som vi ska bygga upp motståndskraft nu så att bankerna fortsätter att låna ut pengar även när det går dåligt. Har man inte gjort det får man zombiebanker.

Man skyller då den bristande aktiviteten från bankerna på höga regleringar. Men i själva verket tror jag att det paradoxalt nog beror på att de inte byggde upp tillräcklig motståndskraft när de hade högkonjunktur. Då hade de också fungerat nu. Därmed inte sagt att det inte finns en enda reglering som inte borde förändras. Där finns anledning att ha en viss ödmjukhet.

Det är klart att när det går fort, och det gjorde det efter finanskrisen, att reglera systemet finns det säkert en och annan reglering som vi bör titta på. Det vägledande för det ska vara proportionalitetsprincipen, nämligen mindre institut och mindre systemrisk. Där ska man inte ha noll reglering, och man ska inte vara naiv. Men det är klart att det finns anledning att kanske vara något mer pragmatisk. Det finns en sådan diskussion. Det gäller bara att den inte tiltar över till en generell nedmontering av systemet.

Sedan till Ulf KristerSSons fråga. Det ligger någonting i det du säger. Gör man ingenting på andra områden måste i någon mening vi göra mer. Jag tycker att man ska sätta in det i ett perspektiv. Det är inte bara Sverige som genomför makrotillsynsåtgärder. Det är inte bara om man har en svensk bostadsmarknad som man behöver makrotillsyn. Men genomför makrotillsynsåtgärder i Storbritannien, på Irland, i Norge och i Danmark.

Jag kan inte exakt hur deras bostadsmarknader ser ut. Men jag vet i varje fall att den engelska är ganska skild från den svenska. Även där får man den här typen av problem. Där skulle jag nog hålla med Stefan Ingves om att det behövs en rad åtgärder.

Jag har talat om en samlad politik. Det innebär att man måste förändra delar av bostadsmarknaden och bostadsbeskattningen. Jag tror att man samtidigt också måste vidta en del av de åtgärder som vi har annonserat. Många bäckar små blir bättre än en viss lösning.

Sedan till resolutionsavgiften. Inte heller jag har någon stark uppfattning om det är bra eller dåligt att hoppa upp och ned från ett år till ett annat. Det som är viktigt i det beslut som kommit från regeringen och det som vi har tryckt på i vårt remissvar är att det finns en treprocentsnivå.

Det är den som rimmar med resolutionsramverket, och det är den som ger rimliga spelregler för banksystemet. Där har regeringen gått på myndigheternas remissvar. Det är den avgörande frågan. Exakt hur den fördelar sig över åren har mindre betydelse.

Hans Lindblad, Riksgäldskontoret: Jag delar mycket av vad som redan har sagts. Till Ingela Nylund Watz skulle jag vilja säga att det finns betydande risker med trycket på minskade krav. Man känner hur diskussionerna i EU tenderar att glida lite längre söderut hela tiden. Det tycker i varje fall jag inte är helt bra.

Globaliseringen och ny teknik kan leda till att man får en tendens till att banker börjar shoppa runt. Var ska man lägga sig, var är det bäst? Det är helt uppenbart att så är fallet. Nordea har varit och shoppat runt i Europa och kollat. Det tycker jag vore en väldigt olycklig utveckling.

I det sammanhanget är också brexit oroande. Britterna står på de godas sida, inom citationstecken, håller emot och är ganska strikta. De är en av våra viktigaste allierade i många av dessa diskussioner. Nu tappar vi dem. Jag tycker att det är bekymmersamt.

Vad gäller resolutionsavgiften är det precis som Erik Thedéen säger. Poängen är treprocentsnivån. Då får man tillgång till det sista verktyget. Hur pass betydelsefullt det kommer att vara återstår att se. Men jag ser hellre att verktygslådan är full och att man kan använda alltihop.

Det senaste förslaget innebär att treprocentsnivån tar lite längre tid än med ursprungsförslaget. Det kan man tycka vad man vill om. Men för mig är själva treprocentsnivån det viktigaste.

Jag håller med Ulf Kristersson om att det inte politiken levererar måste myndigheterna försöka att fixa i stället. Det var det som jag menade. Jag tycker inte att det i grunden är brist på regleringar, utan det är brist på övrig politik.

Jag kan vara väldigt konkret. Jag delar synen att man ska göra många saker. Jag tycker att man skulle kunna sätta ihop ett reformpaket som består av slopade ränteavdrag, sänkt inkomstskatt, ökade transfereringar, pengar till kommunerna och se det ur ett dynamiskt perspektiv.

I dag motsvarar ett slopat ränteavdrag ungefär 20 miljarder kronor. Vid dubbelt så höga räntor, som då bara skulle betyda boräntor på runt 4, 4 ½ procent, betyder det att ränteavdragen skulle vara värda mycket mer. Då skulle man kunna tänka sig att ha en dynamisk reform.

Jag tycker att det skulle vara en uppgift för finansutskottet att snickra ihop en sådan. Det skulle kunna vara ett steg. Notera att jag inte är ute efter att dra in pengar från hushållen. Jag är ute efter att ändra relativpriset på att låna, att göra det dyrare att låna men inte dra in pengar.

Det skulle kunna vara ett paket. Jag vet att det kan låta ambitiöst. Men det skulle jag tycka var ett bra förslag.

Finansmarknadsminister Per Bolund (MP): Om vi börjar med den första frågan är det klart att vi ska följa utvecklingen noga inom EU och vara en stark röst för stabilitet. Det har Sverige varit under lång tid, och vi kommer fortsätta att vara det.

Samtidigt tror jag att vi ska komma ihåg att EU har långt ifrån varit lamslaget sedan finanskrisen. Det har kommit väldigt många reformer. Vissa tycker att det har varit för hög reformagenda och att det har tagit väldigt mycket kraft. Men det har också gjorts stora framsteg.

Den resolutionsmekanism som vi nu har på plats har börjat prövas och verkar leverera. Det är en väldigt stor förändring av hur regleringen ser ut och ger förhoppningsvis en stor stabilitet för hanteringen av krisande institut i EU.

Det gör också att man snabbt kan gå in och isolera institut som börjar att visa finansiella problem just för att slippa få dominoeffekten så att det sprider sig till andra.

Även i Sverige kan jag se att vi både på grund av efterdyningen av finanskrisen och kanske också på grund av ett lite osäkert parlamentariskt läge har lyckats samla oss till att få en bred samsyn i väldigt viktiga och avgörande frågor, vilket jag verkligen värdesätter.

Jag tänker på till exempel amorteringskravet, där vi fattade beslut i bred samsyn, mandatet till Finansinspektionen som vi nu arbetar på och även på riksbanksregleringen.

Att försöka att ha en bred samsyn i dessa viktiga regleringar framåt är något som jag tycker är mycket värt att hålla fast vid så att vi också får en stabilitet över tid. Där vill jag tacka alla parter som har tagit del i de samtalen.

Jag väljer att se optimistiskt på utvecklingen. Jag tror att det finns förutsättningar för att få en stabilitet i banksektorn i Sydeuropa och i de sydeuropeiska

ekonomierna framöver. Vi kan också stärka stabiliteten även i ett internationellt perspektiv.

När det gäller Ulf KristerSSons fråga kan vi hålla med om att det behövs reformer på många olika områden. Vi ska samtidigt komma ihåg att det händer väldigt mycket. Det låter ibland som att det inte sker någonting över huvudet taget.

Vi har ett rekordstort byggande i dagsläget. Vi behöver inte bara gå två mandatperioder tillbaka i tiden när det inte byggdes i lika hög takt utan ända tillbaka till 80-talet då vi hade motsvarande takt i bostadsbyggandet. Det är såklart avgörande för att få en bättre balans på bostadsmarknaden och därmed skapa en större stabilitet framöver.

Sedan får jag väl skicka tillbaka bollen när det gäller andra former av strukturförändringar, till exempel på skatteområdet. Regeringens dörr står öppen för diskussioner. Jag kanske väljer att tolka Ulf KristerSSons inlägg som en liten inbjudan att fortsätta den typen av samtal. Jag välkomnar i sådant fall om det finns en möjlighet att fortsätta att föra en diskussion om även skattereformer som kan minska problemen.

När det gäller det nya förslaget från Finansinspektionen om ett förändrat amorteringskrav har regeringen inte tagit ställning till det förslaget. Vi har respekt för processen som den är upplagd. Förslaget är nu ute på remiss och kommer sedan att gå tillbaka till myndigheten. Myndigheten kommer se om det finns behov av att göra eventuella förändringar. Först därefter landar det på regeringens bord, och då kommer vi att ta ställning till förslaget.

Dennis Dioukarev (SD): Tack för intressanta föredragningar. När vi diskuterar bankernas utlåning hamnar fokus ofta på deras roll som kreditgivare vid bostadsaffärer snarare än företagslångivare och aktör i det ekonomiska kretsloppet. Det kan också illustreras av att majoriteten av bankernas utlåning till hushållen och icke-finansiella företag utgörs av lån som backas upp av en fastighet eller bostad.

Osäkrare expansionslån för företag å andra sidan utgör mindre än 10 procent av bankernas utlåning. Det som är vidare intressant är hur dessa 10 procent fördelas. Småföretagare uppger att de har svårigheter med att hitta extern finansiering i huvudsak från banker då bankerna i större utsträckning beviljar lån till storföretag i och med att det är förknippat med lägre risk.

Ur ett samhällsekonomiskt perspektiv är det problematiskt då fyra av fem nya jobb skapas i småföretag men också ur ett stabilitetssperspektiv då det leder till en så kallad Equity Rich and Cash Poor-situation med en skulduppbyggnad bland de redan skuldyngda hushållen.

Min första fråga till er alla är hur man förändrar denna situation där vi i dag har småföretag som behöver söka sig till alternativa och dyrare finansieringskällor när bankerna prioriterar bort deras kreditbehov till förmån för bolånetagarnas och storföretagens.

Min andra fråga går till Stefan Ingves. Jag undrar hur effektiv penningpolitiken kan anses vara när de flesta nya kredittagarna blir beviljade bolån, vilket leder till att lånemedel binds i boenden i stället för i konsumtions- och investeringslån som till skillnad från bolånen går direkt ut i det ekonomiska kretsloppet.

Janine Alm Ericson (MP): Även jag vill tacka för bra föredragningar om vad som görs, tips och lite saker vi behöver ha med oss. Det känns bra att det är många ögon på detta, som är ett väldigt viktigt område.

Vi har mest talat om Sverige. Men det finns lite utland som vi också har varit inne något på. I Dagens Nyheter i dag kunde vi läsa om det de kallar för Ingves Baselförslag och olika inställningar till det. Bankföreningen sågar det. Riksbankschefen var här tidigare lite inne på utrymmet man har för förändringar.

Det framkommer också att riksbankschefen och Finansinspektionens chef Erik Thedéen har lite olika inställningar till förslaget. Jag skulle gärna höra er resonera lite kring era olika ståndpunkter och varför ni kommer fram till dem i det här läget.

Emil Källström (C): Jag vill börja med att tacka herrarna för klarhet när det gäller reformbehoven och inte minst när det gäller bostadssektorn. Det är bara att konstatera att vi nu sitter på ytterligare en utfrågning där vi får mycket klara besked om vad som behövs.

Den samlade oförmågan den här mandatperioden innebär att vi på ytterligare en utfrågning inte har levererat så mycket politik. Hade jag varit ansvarig minister hade jag gjort något annat än att bara öppna dörren. Det krävs nog en lite tydligare politisk vilja att sy ihop en överenskommelse.

Min fråga handlar om fallet Nordea. Här har det varit lite olika besked såväl i panelen som under veckorna fram tills i dag. På ett sätt kan man se ett tillnyktrande från regeringens sida. Vi har sett regeringsföreträdare som närmast har välkomnat en eventuell flytt. Men nu är det lite annat ljud i skällan. Nu är det lite mer defensivt. Men det är åtminstone inte direkt fientligt.

Min bild, efter att ha försökt lyssna och lära av de främsta lärdomarna från den förra finanskrisen, är det faktum att det i lilla Sverige fanns väldigt litet såväl fysiskt som psykiskt avstånd mellan viktiga aktörer. Det var en viktig del av den mycket effektiva krisbekämpningen. Nyckelaktörer kunde på ett väldigt snabbt och effektivt sätt mötas, komma överens om rätt åtgärder och sedan implementera dessa.

Om den verklighetsbeskrivningen stämmer vore det ett uppenbart aber om Nordens största bank satt i ett annat land med flygresor tidszoner bort, även om det bara är en tidszon. Jag tycker att vi ska vara tydliga med vad som gäller. Är det eftersträvaransvärt och positivt att Nordea finns inom Sveriges gränser ska man säga det. Den andra sidan av myntet ska vara att man också ska säga att om Nordea finner sig tvingat att flytta från landet är detta mycket negativt

och beklagligt. Det är någonting som jag tycker att berörda aktörer ska vara tydliga med.

Stefan Ingves, Riksbanken: När det gäller den första frågan om lån till företag är det måhända en fråga mer för Finansinspektionen eller de enskilda bankerna om man tittar på detaljerna. Det är en fråga som har återkommit regelbundet så länge som jag har sysslat med finansmarknadsfrågor under väldigt många år.

Det är alltid så att det finns någon låntagarkategori som hävdar att just de inte får låna. När man sedan tittar på det i detalj brukar det ändå visa sig i slutändan att det kanske inte var så lämpligt att just de skulle låna.

Om man tittar på utbudet av krediter i Sverige i dag är det inte så att det finns någon brist på krediter. Det är så att lånestockarna växer. De växer också när det gäller företagslån med ganska god fart.

Det som dock är den återkommande frågan när det gäller småföretag – och jag sysslar inte med det, så det är mer ett intryck – är egentligen en annan. Det gäller inte lån utan aktiekapital. Om man tar stora risker behöver man ett stort aktiekapital. Det är ofta det som är kärnfrågan i det hela.

En annan fråga som puttrar under ytan när det gäller skillnaden mellan lån och aktiekapital är att utdelningar inte är avdragsgilla medan lån är avdragsgilla. I den meningen skjuter man hela systemet mot alltmer lån och mindre i aktiekapital. Men det är frågor som ligger långt utanför det jag sysslar med.

Det ställdes en fråga om penningpolitikens effektivitet. Vi har vänt inflationsförväntningarna. De är tillbaka på 2 procent. Inflationen ligger nu väldigt nära inflationsmålet på 2 procent, och det går väldigt bra i svensk ekonomi. I det avseendet kan man nog hävda att svensk penningpolitik har fungerat som det är tänkt.

Penningpolitik i framtiden är naturligtvis en öppen fråga. Det är svårt att veta. Men det är nog så som andra har påpekat här tidigare i dag. Inte minst hade Erik Thedéen med ett diagram där han visade hur mycket ränteutgifter man skulle ha vid något högre räntor, inte mycket högre räntor.

Eftersom så stor andel av hushållen har lånat väldigt mycket, och väldigt stor andel dessutom har lånat till rörlig ränta, får man förmoda att det i framtiden kommer att vara så att hushållssektorn i Sverige kommer att vara synnerligen räntekänslig.

Det innebär naturligtvis att så fort räntorna går åt andra hållet, det vill säga att räntorna stiger, kommer det att bli kännbart. I det avseendet kommer penningpolitikens genomslag att se annorlunda ut i framtiden jämfört med om man går tio år tillbaka i tiden.

Den andra frågan gällde det som kallas för Basel III. Jag har inte här vid sittande bord några särskilda synpunkter på den frågan. Det har att göra med min roll i det sammanhanget. Jag är ordförande i Baselkommittén. Det är mitt jobb att sköta en global förhandling på ett sådant sätt att det blir ett slutresultat. Andra får stå för vad det nu råkar vara för eventuella synpunkter från ett

svenskt perspektiv. Då ska man också förstå att i de sammanhangen är Sverige väldigt litet.

Den grundläggande frågan som man diskuterar i dagsläget är det som man kallar för ett riskviktsgolv. Man kan ha väldigt många olika synpunkter på det. Bara som en sakupplysning fanns det redan i Basel II ett så kallat riskviktsgolv på 80 procent. Det är inte så att frågan är ny över huvud taget, utan den har funnits väldigt länge.

Emil Källström ställde en fråga om krishantering och hur man hanterar det. Man kan aldrig veta hur framtiden blir när man ska hantera sådant. Det är alldeles uppenbart att om man släpper Nordea för en stund och inte fokuserar så mycket just på den banken utan på bankverksamhet i Norden och Baltikum i största allmänhet har vi ganska mycket gränsöverskridande bankverksamhet jämfört med många andra delar av Europa och kanske till och med många andra delar av världen.

I det avseendet ligger vår region före. Då ställs man inför en rad olika frågeställningar som är nog så svåra att hantera. Det är i slutändan oberoende av var än det ena än det andra huvudkontoret nu råkar vara lokaliserat. Om man ska hantera resolutionsfrågor – och det är mer en fråga för Riksgälden att svara på hur det ska hanteras när man sköter cross-border banker – är det sannolikt väldigt viktigt och i allmän mening lönsamt att hantera det på ett sådant sätt att man samarbetar och samarbetar mycket.

Om man tillåter att en stor bankkoncern faller isär i dess nationella delar gissar jag att det leder till ganska stor värdeförstöring. Det kommer alla att ha nackdelar av också när det gäller den allmänna ekonomiska utvecklingen. Det innebär att vi helt enkelt måste lära oss att samarbeta över gränserna. Det är kärnan i det.

Erik Thedéen, Finansinspektionen: Vad gäller Dennis Dioukarevs fråga om utlåning till småföretag har jag nog ganska mycket samma syn som Stefan Ingves. Jag tycker dock att man ska vara ödmjuk när man sitter som myndighetsföreträdare med att säga att alla småföretag som klagar i någon mening har fel, för statistiken visar att de får lån. Det är klart att det finns enskilda företag som kan ha en poäng gentemot sin lokala bank att de inte blir tillräckligt väl behandlade.

Det finns också en risk att bankerna ser bland annat utlåning till bolån som så oerhört lönsam och relativt riskfri att de prioriterar den verksamheten framför annat. Men den sammantagna bilden och det som statistiken visar är inte att det finns stora kreditrestriktioner i samhället och inte heller för småföretag. Den visar också att företagsutlåningen stiger med ganska god takt. Detta har i och för sig skett ganska nyligen. Det är inte så att företagsutlåningen har rusat. Förhoppningsvis blir det en sådan syn som också syns sedan när vi talar med småföretagen.

Vad gäller Baselförslaget är vår grundinställning i de förhandlingarna att vi vill ha ett riskbaserat system. Vi vill ha ett system som begränsar utrymmet

för alltför mycket vidlyftiga beräkningar i de interna modellerna, och vi är måna om att få en internationell överenskommelse.

Det är inte världens lättaste ekvation att få ihop. När det gäller exakt var vi ligger och hur förhandlingarna förs är det Stefan Ingves som leder dem, och vi deltar i dem. Jag tror att man ska ha klart för sig att i internationella förhandlingar går man in med vissa indata. De indata som Sverige har i detta är ganska lika det många andra länder i Europa har. Vi står inte ensamma. Det är vår generella syn.

Vad gäller riskviktsgolv påpekade Stefan Ingves att det fanns i tidigare Baselöverenskommelser. Vi har till exempel inför riskviktsgolv på bolån på 25 procent. Det är ett lokalt riskviktsgolv, men det finns även i dagens åtgärd.

Det är viktigt att behålla det riskbaserade. Blir det för mycket schabloner riskerar det att tappas. Sedan ska man ta Bankföreningens siffror med en stor nypa salt.

Jag går till Emil Källströms fråga om Nordea. Det ankommer inte riktigt på mig att säga om det är bra eller dåligt att ha Nordea här. Vår uppgift är att agera givet det läge vi har. Men jag tror inte att vi kan ha som grundinställning – och det är kanske inte heller vad du menar, men jag säger det allmänt – att alla banker ska vara i Sverige som verkar i Sverige, eftersom det är bra för stabiliteten.

Vi ska också veta att när Nordea filialiserades, som gjordes den 1 januari, hände det som du uttrycker en viss oro för just i Danmark, Norge och Finland. De var inte alltid helt lyckliga för detta. Man får ha en viss ödmjukhet för att alla i någon mening strävar efter samma mål.

Nyckeln till detta oavsett var Nordea eller någon annan landar är samarbete, samarbete och samarbete. Det jobbar vi oerhört intensivt på. Det är enda sättet att lösa det.

Generellt sett håller jag nog ändå med din bild. Det är klart att vi tycker att den ordning vi har nu går att hantera alldeles utmärkt både från ett perspektiv av finansiell stabilitet och i någon mening för svensk ekonomi. Men var sedan Nordea landar måste vara deras beslut. Det har jag inga synpunkter på.

Hans Lindblad, Riksgälden: Till Dennis ska jag säga att jag inte har något att tillföra i den diskussionen. Vad gäller Basel tycker jag att man ska komma ihåg att det delvis är en diskussion om hur mycket riskvägt kapital man ska ha och hur mycket så kallad bruttosoliditet man ska ha.

Jag tror att man måste hålla isär sakerna här och se att de har olika funktioner – ett perspektiv är framåtblickande och ett är kanske mer bakåtblickande.

Riskvägda kapitalkrav ger incitament till bankerna att ta mindre risker medan bruttosoliditet ser till att det finns tillräckligt med pengar. Det begränsar bankernas möjligheter att fixa med riskvikterna.

Om man låter bruttosoliditetskravet vara bindande – man sätter det så högt att det slår ut de riskvägda kapitalkraven – förlorar man incitamentseffekterna

som är jätteviktiga. Så högt ska det alltså inte vara, men samtidigt får man inte sätta bruttosoliditetskravet för lågt. Som Erik sa är det där inte en helt enkel ekvation. Men det gäller att ha de här två sakerna i åtanke.

Vad gäller Nordea har jag varit lite mer outspoken. Jag tycker att det vore bra om Nordea stannade. Jag har sagt det i en intervju, och jag säger det gärna här. Samarbetet mellan myndigheterna kommer att bli annorlunda. Skulle det bli en bankkris för en bank som är gränsöverskridande är det inte så att vi, för att huvudkontoret ligger i Sverige, har all allenarätt att besluta allting. Vi kan besluta mycket om det är väldigt bråttom, men reglerna är sådana att vi ska besluta tillsammans med andra berörda länders myndigheter. Så kommer det också att bli om Nordea flyttar, men vårt inflytande kommer att begränsas och diskussionerna kommer att föras i andra länder.

Det är kanske inte något stort problem att man får resa lite, men som jag försökte säga i mitt inledningsanförande: Beroende på hur kapitalkrav och andra krav med mera ser ut i andra länder kan det vara så att det blir lägre krav där, och då ökar riskerna, för verksamheten kommer ju att finnas kvar i Sverige. Det är ytterligare ett skäl till att jag tycker att det vore bra om de stannade.

Finansmarknadsminister Per Bolund (MP): Om vi börjar med Dennis Dioukarevs fråga om småföretag ska jag säga att det är klart det är en angelägenhet för regeringen också att det finns goda finansieringsmöjligheter för små och växande företag som förhoppningsvis kommer att vara framtidens storföretag.

Här finns det som sagt en något delad bild. Jag har jobbat länge med näringspolitik, och så långt tillbaka som jag kan minnas har man aldrig varit nöjd med hur finansieringsfunktionen ser ut. Det är kanske någonting som vi får leva med, men självklart ska vi göra vad som är möjligt för att förbättra den situationen på de sätt som går.

Jag tror att vi måste titta på hur vi kan bredda möjligheten för finansiering för små och växande företag. Förutom banksektorn och finanssektorn som kommer att vara huvudfinansieringsvägen har vi också ett statligt riskkapital, ett statligt kapital, som kan finansiera. Där har vi gjort en stor översyn och bland annat försökt att rikta det mot tidigare skeden för de företag som ofta har svårast att få finansiering via den privata marknaden. Det offentliga kapitalet kompletterar helt enkelt det privata kapitalet på ett bra sätt.

Jag tycker att det är otroligt intressant att studera utvecklingen inom fintechsektorn där det nu växer fram helt nya aktörer och plattformar som binder ihop människor som kanske har kapital som de inte riktigt vet hur de ska investera med bland annat företag som har investeringsprojekt som behöver finansieras. Det här är en utveckling som jag tycker är väldigt spännande och som skapar nya möjligheter för företag att också få finansiering, till exempel via olika former av crowdfunding, gräsrotsfinansiering eller liknande.

Det är en sektor som växer, och jag ser fram emot med spänning hur den kommer att utvecklas framöver.

När det gäller Emil Källströms fråga om reformer kan det vara viktigt att peka på att det händer mycket just nu i svensk politik och ekonomi. Ekonomin går väldigt bra. Det gör även bostadsbyggandet. Vi har också från regeringens sida lagt fram ett historiskt stort bostadspaket som bidrar till att vi bygger till exempel hyreslägenheter i en takt som vi inte sett på årtionden, men byggtakten när det gäller andra typer av boenden ökar också. Det är någonting som jag hoppas att vi kan glädjas åt gemensamt. Vi kan konstatera att det här är en situation som har förändrats ganska avsevärt jämfört med den förra mandatperioden.

Det finns också reformer på andra områden som handlar om att hantera de risker som vi nu ser växa i svensk ekonomi. Under de tidigare mandatperioderna växte till exempel företeelsen med amorteringsfria lån friskt. Sverige stack ut rejält jämfört med omgivande länder. Jag kunde inte se att det kom några reformer då, men vi har nu under den här mandatperioden faktiskt infört ett amorteringskrav som gör att vi har en sundare amorteringskultur och är på väg tillbaka till den amorteringskultur som har rått tidigare – att det är naturligt att inte bara ta lån utan att faktiskt också ha en plan för hur man ska betala tillbaka på lånen.

Under den förra regeringen fick Finansinspektionen i uppgift att ha makrotillsynsmandatet och följa makroriskerna. Däremot fick man inte de verktyg som man behövde för att kunna förverkliga de uppgifterna. Den här regeringen har nu rättat till de misstagen och håller på att ta fram ett brett mandat till Finansinspektionen för att de ska ha de verktyg som de behöver för att fullgöra den uppgift som regeringen har lagt på dem.

Vi har alltså gjort en hel del reformer. Självklart fortsätter vi att följa utvecklingen och är beredda att göra nya reformer om så skulle vara nödvändigt. Jag säger fortfarande att jag tycker att det är värdefullt att ha en så bred samsyn i de här frågorna som det över huvud taget är möjligt. Det är därför som jag också pekar på att regeringen har en dörr öppen för samtal över blockgränserna.

När det gäller Nordea är det ett beslut som banken själv står för. Det gäller ju för alla företag att man väljer var man vill lokalisera sin verksamhet. Från regeringens sida är vi tydliga med att vi tycker att det är värdefullt när företag väljer att lokalisera sin verksamhet till Sverige. Det gäller alla företag och även banker.

Det vi kan göra är att skapa goda möjligheter för att bedriva bankverksamhet i Sverige. Jag kan konstatera att vi verkar ha lyckats med det. Svenska banker går ekonomiskt mycket bra, även om man jämför med banker i vår omvärld. Samtidigt måste vi också, och där har vi ett stort ansvar, ta höjd för de risker som det medför att ha ett stort banksystem och ett stort finanssystem.

Jag kan tycka att vi har varit föredömliga i Sverige när det gäller det. Vi har tagit höjd och ställt hårdare krav än många andra länder. Jag skulle vilja rikta en uppmaning till andra länders reglerare att snarare följa Sveriges exempel och höja sina krav för att där också kunna säkerställa att man kan bibehålla

den finansiella stabiliteten. Där kan jag se att det brister, och det är någonting som vi framför i olika internationella forum.

Men som sagt, var Nordea i slutändan bestämmer sig för att lägga sitt huvudkontor är en fråga som företaget måste svara på.

Ulla Andersson (V): Man kan väl nästan säga att ränteavdragen är en julklapp från staten till bankerna vareviga dag. Det måste i alla fall vara den bästa julklapp de kan få.

Ränteavdragen bidrar dels till att öka bostadspriserna, dels till att öka hushållens skuldsättning, det vill säga det är en väldigt negativ spiral som staten är med och upprätthåller. Det här göder framför allt de stora affärsbankerna.

Min fråga till finansmarknadsministern är: Har ni gjort någon analys av vilken effekt en nedtrappning av ränteavdragen skulle kunna få på hushållens skuldsättning och på bostadspriserna? Och har ni gjort någon analys av vilken effekt det skulle få jämfört med till exempel det av Finansinspektionen nu föreslagna nya amorteringskravet?

Jag förstår att Finansinspektionen föreslår det– och det är bra med amortering– men det är också ett förslag som försvårar för unga att komma in på bostadsmarknaden. Jag vill alltså höra vilken analys regeringen har gjort när det gäller det, och om det inte vore dags nu att lägga fram ett förslag där ränteavdragen börjar trappas ned med någon procent per år och hoppa över att Moderaterna inte vill vara med på en sådan reform.

Sedan har jag en fråga om bruttosoliditeten. Vi har en mycket stor banksektor, sägs det ofta. Därför tycker jag att det är viktigt att bankerna är välkapitaliserade. Bankerna gör ju själva riskbaserade modeller, och de är snåriga att tränga igenom. Det krävs mycket resurser för tillsynsmyndigheter att ta sig igenom och se riskerna i dem. Därför tycker jag att det är rimligt att Sverige skulle ha högre krav på bruttosoliditet kombinerat med högre riskviker.

Min fråga till panelen är: Vore det inte rimligt att Sverige lägger sig något högre på bruttosoliditetskravet jämfört med vad EU föreslår och på så sätt säkerställer att bankerna har mer kapital än vad de har i dag? Jag tycker att de har för lite kapital i sin egen säck.

Mathias Sundin (L): Ordförande! I USA har ju Trumpadministrationen och även republikanerna, i alla fall de i representanthuset, börjat ge sig på Dodd-Frank som kom till 2010 efter den förra finanskrisen. Vad är era synpunkter på detta, och hur riskerar detta att påverka framför allt den globala finansiella stabiliteten?

Larry Söder (KD): Jag tycker att det har gått en röd tråd genom den här dagen, och det är oron för privatpersoners bolån och de höga riskerna. Vi har ju hört diskussionen om resolutionsavgiften och de nya förslagen på höjning av amorteringskraven på bolånen.

Jag tycker att de här förslagen slår ganska brett och inte är träffsäkra mot dem som faktiskt tar riskerna, det vill säga de som kanske tar dessa bolån till

ganska stora risker men även de företag som lånar ut till höga risker. Jag skulle vilja fråga om man inte kan se ett system som inte slår brett utan mer mot dem som faktiskt tar riskerna, det vill säga ett system som innebär en riskavgift på ett eller annat sätt och som inte slår mot alla utan mot dem som faktiskt utgör risken för oss i systemet.

Jag undrar om någon har funderat på detta och om det finns några diskussioner kring det.

Stefan Ingves, Riksbanken: När det gäller den första frågan om bruttosoliditet har vi alldeles nyligen räknat både länge och rejält på den frågeställningen och kommit fram till att det nog vore rimligt. Om man antar ett historiskt perspektiv och ser på vad som har hänt i Sverige under en lång tidsperiod ser man att bruttosoliditeten kan hamna var som helst mellan 5 och 15 procent från ett samhällsekonomiskt perspektiv. Vi är inte där i dagsläget, därför att resten av världen inte tycker på det sättet, men någonstans där hamnar man. Det finns ganska många andra, akademiska, studier som leder till i stort sett samma resultat.

För att man ska komma till ett omvänt resultat ska man ha ett mycket kort tidsperspektiv, säg 10 eller 15 år eller någonting sådant, därför att modelltekniskt, om man har mycket låga kreditförluster, är det inte konstigt att riskvikterna och bruttosoliditeten blir väldigt låga.

Vi får väl se vad som händer där, men det finns en siffra, oavsett vilken siffra man nu tycker är lämplig i det här sammanhanget, som jag tror är viktig för Sverige. Också som begrepp är detta oerhört centralt. Det är när man inom EU använder begreppet maximiharmonisering. Det är farligt när man säger att det är oräddvinst om Sverige väljer en bruttosoliditet som är högre än 3 procent. Man kan ha ett sådant system om någon annan inom EU lägger plånboken på bordet när det går dåligt. Men med ett sådant system finns risken att man som nation blir försvarslös och inte kan hantera riskerna själv på ett sådant sätt som är önskvärt.

I det avseendet är det angeläget att man hanterar den frågan inom det så kallade bankpaketet. Men som sagt är vår syn att det är bra om bruttosoliditeten är minst 5 procent, och det har vi också sagt i stabilitetsrapporten.

I dagsläget är det svårt att svara på frågan om det här med Dodd-Frank och vad det kan tänkas innebära. Det pågår såvitt jag vet en ganska intensiv inhemsk diskussion i USA om hur man ska hantera mindre banker, hur man ska hantera större banker och om de ska ha exakt samma regler eller inte. Det pekar väl i riktningen mot att mindre banker ska ha lite annorlunda regler än de riktigt stora bankerna. Men såvitt jag vet har det så här långt inte framkommit någonting som skulle tala för att man från amerikansk sida kraftigt skulle börja vattna ur regelverken när det gäller de globalt riktigt stora bankerna. Där känner jag inte till några i grunden dramatiska förändringar, utan där ser det nog ut ungefär som det har sett ut tidigare när det gäller de diskussionerna.

Erik Thedéen, Finansinspektionen: Jag börjar med Ulla Anderssons fråga. Vi har inte förordat att vi ska införa ett bruttosoliditetskrav innan det är fastställt på EU-nivå. Vi följer självklart bruttosoliditeten, så skulle den börja droppa ned kraftigt kommer vi självklart att ha ett samtal med banker, och jag skulle inte utesluta att vi då skulle diskutera att införa detta.

När Stefan Ingves säger att deras beräkningar kommer fram till att det ska vara någonstans mellan 5 och 15 procent illustrerar det två saker. Den ena är att en del akademiska studier som Stefan pekar på tyder på att det ska vara högre. Den andra är att det är en extrem osäkerhet. Det beror på att det är väldigt indataberoende.

Dessutom är bruttosoliditet ett mycket svårt mått. Tänk dig att du sätter upp en bank som i stort sett ägnar sig åt att låna ut till statliga institutioner, och så har du en annan bank bredvid som bara lånar ut till riskkapitalbolag. De ska alltså ha samma kapitalkrav. Det tror jag egentligen inte att någon tycker är rimligt. Tricket här är alltså att hitta ett system som är riskbaserat men där vi inte tillåter alltför mycket trixande med modeller. Där delar jag helt Ulla Anderssons syn.

Det finns delar i Baselförslaget som nu diskuteras och som kommer att ta en del av detta. Det välkomnar jag så länge man behåller ett stort inslag som är riskbaserat. Dessutom har vi infört ett antal restriktioner. En av dem är bolånerisikvikterna som ligger på 25 procent. Där skulle nog modellerna snarare peka på under 5 procent, då det är en ganska radikal schablonmetod vi använder där för att begränsa möjligheterna. En annan restriktion är att vi har hårdstyrkt företagsriskvikterna och sagt att de har gått ned för långt och att vi ska ta hänsyn till dåliga år och på så sätt trycka upp dem. Det har ganska betydande effekter på vissa banker.

Jag tror att det är en väg vi ska fortsätta med. Då kommer kapitalkrav, allt annat lika, att stiga något, och då bör bruttosoliditeten följa med. Jag tycker att det är en bättre ordning.

Vi har också visat i en analys att ett införande av bruttosoliditet på höga nivåer i dag skulle ta bort buffertelementet, och det innebär att vi alltså får ett mindre flexibelt system.

Vad gäller harmonisering har jag precis samma syn som Stefan Ingves. Det finns även på makrotillsynsverktygen, alltså våra systemriskbuffertar, en del av de riskvikter vi har gjort för bolån. Att ta bort detta för att vi ska ha samma i hela Europa – det tycker några EU-parlamentariker i alla fall – är helt absurt. Det är som att säga att vi harmoniserar att vi ska ha bilbälten i framsätet, men om det är någon som vill ha bilbälten i baksätet ska vi förbjuda det, för det är en konkurrensfördel. Sådan reglering kan vi inte ha.

Vad gäller Dodd-Frank har jag nog ungefär samma syn som Stefan. Jag var i Washington för någon månad sedan, och det verkar som att det är den här proportionaliteten man försöker åstadkomma. Exakt var det landar får vi se. Problemet, om jag förstår diskussionerna rätt, är att man säger att vi ska ha det här regelverket för små banker – men vad händer när de blir stora eller ligger

precis på gränsen? Då ska man byta regelverk. Tanken är väl inte helt osund, men hur gör man det i praktiken? Där tror jag att det finns betydande problem.

När det gäller frågan om amorteringskravets träffsäkerhet och att det är ett grovt mått kan jag hålla med. Alla pluppar som jag visade på mitt diagram, alla som ligger över 4 ½ gånger bruttoinkomsten – är de riskabla från ett makroekonomiskt perspektiv så att vi måste tvinga dem att amortera? Nej, antagligen inte. Men när man gör regleringar är det svårt att göra det så finmaskigt.

Om jag tolkar frågan rätt är tanken att vi skulle lägga det här på kapitalkraven i stället. Det har vi gjort, som jag sa, upp till 25 procent. Om vi skulle lägga det på 35 eller 45 procent händer två saker. Den ena är att det inte blir riskbaserat. Det blir alltså extremt dyrt att låna ut för banken till hushåll som är en relativt liten risk. Den andra är att det dessutom påverkar bankens utlåning ganska begränsat. Det är bara några få baspunkter som det där slår på räntan, så vill man få en reell effekt måste man, tror jag, gå den här vägen. Det finns problem med den, men den är i den meningen effektiv om än ganska grov.

Hans Lindblad, Riksgälden: Till Ulla Andersson vill jag säga att min poäng var att bruttosoliditeten inte får sättas bindande. Det är lite samma sak som Erik Thedéen säger. Det är oerhört viktigt att kapitalkraven har elementet av riskstyrning i sig för att skapa incitamenten. Det är ett av de stora skälen till att vi får ned sannolikheten för att det blir en kris, just att vi får till incitamenten rätt. Jag säger inte att vi inte ska ha bruttosoliditetskrav – de kanske kan sättas högre än i dag – men min poäng är att de inte får binda och slå ut den riskstyrande mekanismen.

Vad gäller Dodd-Frank har jag inte någon annan information än vad Stefan Ingves och Erik Thedéen har.

Vad gäller det här med ränteavdragen och att de inte slår mot dem som utgör risken – en ledamot var inne på att bankerna lånar ut absolut mest till dem med stora säkerheter – men det är inte det som är poängen här. Hushållen utgör ingen kreditrisk såtillvida att de kommer att sluta betala på sina lån eller sluta amortera. Hushållen i Sverige käkar bark innan de slutar att göra det.

Det är just det som är problemet: Ju högre skuldsatt du är vid en ekonomisk nedgång, desto mer anpassar du konsumtionen. Det finns det internationella studier som visar. Ju högre skuldsatt du är, desto mer stramar du åt. Det är det som är den stora risken, som vi ser det. Ingen av oss ser det som att hushållen skulle falla på sina lån, utan det är den efterföljande konjunkturreffekten som är risken. Därför är det viktigt att begränsa hushållens skulder även om det är proppfullt med säkerheter för själva lånen.

Finansmarknadsminister Per Bolund (MP): Vi kan börja med Ulla Anderssons fråga om ränteavdragen. Det är ganska lätt att se att det är en fråga som tydligt skiljer olika partier åt – i opposition och även i regering. Mitt parti, Miljöpartiet, har ett beslut på att vi har en politik för att fasa ut ränteavdragen, men vi

kan också konstatera att vi helt enkelt är ganska långt ifrån enighet i svensk politik kring den här frågan.

Vi har inte gjort någon detaljerad analys av förslagen just för att det inte är en process på gång mot att införa en nedtrappning av ränteavdragen. Däremot har vi gjort mer övergripande analyser och kan konstatera att skulle man göra en nedtrappning skulle det främst påverka dem med höga inkomster. Vi vet att det också är den gruppen som har högst lån, även i relation till sin inkomst. På det sättet skulle det träffa också dem som har hög skuldkvot. Däremot har vi inte detaljerade analyser av hur det exakt träffar de största riskgrupperna, utan det är på mer övergripande nivå.

Anledningen till att regeringen har försökt föra samtal över blockgränserna och föra diskussioner inte minst i samband med diskussionerna om bostadspolitiken brett är att vi också ser ett stort värde i att man ska kunna planera sin ekonomi också som hushåll. Många som i dag sitter med bolån och har valt att gå in i stora ekonomiska transaktioner och affärer har gjort det med förutsättningen att det finns ränteavdrag som man har kunnat basera sin ekonomi på. För deras del är det såklart värdefullt att det finns en förutsägbarhet och att man kan planera långsiktigt.

Det är klart att det är negativt om det med ett vals mellanrum kan bli stora förändringar i hur man ska kunna planera sin ekonomi långsiktigt. Vi ser ett stort värde i att försöka hitta en bredare samsyn i de här frågorna som berör så många hushåll och som berör svensk ekonomi i ganska stor utsträckning. Men tyvärr finns inte de förutsättningarna i dagens politiska klimat.

Mathias Sundin frågande om Dodd-Frank. Där är det viktigt att komma ihåg, och det tror jag att vi alla minns, att det var USA och den amerikanska ekonomin som var ursprunget till den förra finanskrisen som ju fick globala konsekvenser och fortfarande påverkar inte minst eurozonen i stor utsträckning.

Det är klart att det är oroväckande att man över huvud taget diskuterar att göra någon form av avsteg från den reglering som har kommit till just för att kunna hantera den finansiella stabiliteten i USA. I retoriken och i den politiska debatten är argumentet just att för hård reglering påverkar ekonomin negativt. Ur vår synvinkel är det ett ganska kortsiktigt perspektiv. Vi tycker tvärtom att det är angeläget att ha en reglering för att bibehålla stabiliteten långsiktigt.

Dock kan man konstatera att det i den amerikanska politiken inte är alltid som ett högt tonläge följs av handling i samma grad. Vi får följa utvecklingen och se vad som blir slutresultatet av de diskussioner som nu pågår. Men vi kan konstatera att det är mycket som återstår innan vi vet var det kommer att landa. Det kommer att bli spännande att följa även från vårt perspektiv.

Monica Green (S): Tack för alla bra föredragningar och svar på frågor! Allt hänger ju ihop. Vi behöver stabilitet för att klara jobben, tryggheten och välfärden, och vi får stabilitet genom att minska bristen på bostäder och ha ordning och reda, långsiktiga spelregler, krav på rättigheter och så vidare.

Att bostadsbyggandet stod stilla i flera mandatperioder var förstås förödande eftersom det ledde till ökade priser, högre lån, arbetslöshet och större risker. Per Bolund har också påpekat det i sina inlägg. Jag vill fråga resten av panelen: Är det inte absolut viktigast både för stabiliteten och välfärden att det byggs som det gör nu? Det borde byggas ännu mer, både småhus och lägenheter, framöver.

Jag har en fråga till – jag kan inte låta bli – och den handlar om jämställdhet. Vi har pratat om hushållen här, men finns det något könsperspektiv inom riskområdena? Vi vet ju att männen tjänar mer, äger mer och bestämmer mer. Skulle riskerna framöver förändras med en mer jämställd finansmarknad? Om ni inte vet det, vet ni om någon forskar på det området?

Jörgen Andersson (M): Jag kan inte låta bli att reflektera lite över det som har sagts. Till att börja med vill jag säga att jag tycker att det låter väldigt bra om det stämmer som Per Bolund säger att det finns ett bra arbete och goda resonemang inom stabilitetsrådet. Det är mycket positivt, och det finns en poäng med att man utifrån sina respektive perspektiv bidrar till att göra rätt saker vid rätt tid.

Allt man gör har däremot en fram- och en baksida. Man kan ju argumentera för och emot, och allt har ju konsekvenser. Jag tänkte uppehålla mig lite runt just det här med hushållen.

Det är klart att man måste göra en avvägning av om det bara är de nya hushållen som ska drabbas av tvångssparande och amorteringskrav eller om samtliga hushåll ska drabbas av det. Ser man det utifrån ett finansiellt stabilitetsperspektiv borde det väl i rimlighetens namn vara alla hushåll som ska bidra till stabiliteten. Som läget är nu skulle man kunna resonera kring på vad sätt det påverkar den geografiska rörligheten och hur de som ska in på bostadsmarknaden begränsas. Det är inte särskilt svårt att hitta exempel på att hyresutgiften för den som ska ha amorteringskrav blir tre gånger högre än hyresutgiften för den som inte har det.

Det där har ju en effekt på till exempel urbaniseringen. Det innebär att man kanske tycker att: nu räcker det, nu vill vi inte ha fler människor till staden och därför ser vi till att det bara är de nya som ska etablera sig på bostadsmarknaden som ska ha amorteringskrav och de andra behöver det inte. Eller också är resonemanget att de nya hushållen utgör en större risk för finansiell stabilitet än vad de gamla gör.

Det måste finnas ett resonemang kring det här. Det måste finnas en diskussion om varför man gör vissa avvägningar. Vilken avvägning man än gör drabbas den ena eller den andra på olika sätt, och då får man bestämma sig för vilka man vill ska drabbas och vilka som inte ska drabbas.

I det läge vi är i nu drabbas de som inte är inne i en bostadsmarknad men har varit med på en kraftig uppgång hårdare än de som har varit med. Det har sina konsekvenser. Då landar frågan igen hos Per Bolund när det gäller på vilket sätt man vill kompensera för att vi har de som har behov av att etablera

sig i andra områden för att söka sig till jobb till exempel. På vad sätt ser Per Bolund möjligheter till att underlätta för de nya hushållen som ska etablera sig?

Det ligger kanske lite i linje med Monica Greens fråga, nämligen att man ytterligare bör stärka möjligheterna till ett ökat bostadsbyggande. Kanske ska det vara ett bostadsbyggande med en annan form av upplåtelse, det vill säga kanske inte ägande – om nu ägande är så illa menar jag, vilket det verkar vara.

Som sagt: Det är stora avvägningar att göra, och det drabbar alltid någon någonstans. Avvägningarna är inte alldeles enkla att göra, och jag säger inte att det ena är rätt och det andra är fel. Men vi tenderar ofta att försvara de åtgärder som redan har vidtagits och talar om alla goda argument för dem. Jag skulle önska att det fanns en större och bredare diskussion om de argument som kanske inte talar för saken men som man ändå diskuterar om att man väljer att göra det här trots att det finns negativa sidor av det. Om man väljer att göra det i alla fall undrar jag varför.

Håkan Svenneling (V): Jag vill docka an till Jörgen Anderssons fråga om det här med åtgärder på hela stocken, alla låntagare, eller bara på de nya låntagarna. Det jag saknade i Per Bolunds resonemang kring ränteavdraget var en diskussion kring att det inte finns något tak på ränteavdraget i dag. Det finns ju en brytpunkt vid 100 000, men det finns ett antal personer som trots den låga räntan befinner sig över 100 000 i ränteavdrag. Det finns till och med 15 personer som befinner sig över 1 miljon enligt Sveriges Radios *Kaliber*.

Om man tittar på dem som befinner sig högre upp i skalan ser man att det såklart är de som finns i storstadsområdena, där priserna är som högst. Då blir det också intressant att diskutera de förslag som finns och hur de skulle påverka olika delar av landet men också olika typer av grupper.

Jag skulle vilja höra Erik Thedéen resonera lite mer om det förslag som man lägger fram om amorteringskravet. Vilka analyser har man gjort av vilka hushåll detta handlar om? Vilka inkomstgrupper befinner de sig i, och var befinner de sig i livet? Man skulle kunna tippa att ganska många av dem är unga och att detta skulle slå i större utsträckning mot dem. Var någonstans i landet bor de? Skulle det kunna vara så att förslaget till exempel leder till en ökad segregation? Vad vet vi om de här små plupparna i ditt diagram som, så att säga, befinner sig uppe i det övre högra hörnet?

Stefan Ingves, Riksbanken: Jag är inte bostadsbyggnadsexpert. Men vad det handlar om utöver de frågor som vi fokuserar på i dag och som i allt väsentligt har ett finansmarknadsperspektiv är att vi talar om det här från ett låntagar- och långivarperspektiv, och då är det säkert ingen nackdel om man bygger mer förutsatt att man i någon mening bygger rätt.

Vi har också en historia bakåt i tiden. För 20–30 år sedan byggde vi också väldigt mycket, men det blev inte helt rätt. Det är egentligen det som är det

svåra. Men då är man snarare inne på planering och strukturreformer av olika slag, och det ligger långt utanför det jag sysslar med.

Men för att hantera god tillväxt i svensk ekonomi behöver vi förmodligen bygga på de ställen i landet som folk behöver flytta till – för det är där jobben finns. Om vi inte gör det får vi sannolikt lägre tillväxt än annars. I det avseendet är detta i allra högsta grad en angelägen fråga, även om den ligger utanför mitt område.

När det gäller jämställdhet i de här sammanhangen är det lite svårt att föreställa sig vad som riktigt avses. Men det finns en något begränsad forskning inom området när det gäller finansiella beslut och hur det ser ut eller hur det borde se ut. Blir det annorlunda om man har god jämställdhet jämfört med ingen jämställdhet alls i till exempel bankstyrelser eller liknande? Slutsatserna verkar vara att det blir lite annorlunda om man också fokuserar på jämställdhet – förmodligen till det bättre när man funderar kring risktagande i sammanhangen.

Jörgen Anderssons fråga handlar väl egentligen lite grann om samma sak som det Håkan Svenneling frågar om. Det är den eviga frågan om hur man ska lösa problem. Ska vi fokusera på stocken, ska vi fokusera på flöden eller ska vi fokusera på båda två? Det är jobbigt att säga nej, och då är det alltid enklast att säga nej genom att införa icke bindande restriktioner så att ingen berörs. Den typen av åtgärder tenderar att bli ett hårt slag i luften och att fungera någon tid. I det avseendet tror jag att man över tiden behöver fundera på både flödena och stocken när det gäller hushållens skulder. Där kommer till exempel frågan om ränteavdragen in, för alla påverkas av detta.

De analyser som vi har gjort när det gäller olika typer av kalkyler, när man föreställer sig olika typer av åtgärder för att hantera lånefrågorna i form av amorteringskrav, ränteavdrag eller vad det nu är för frågor man funderar på, visar att så länge man enbart fokuserar på flödet tar det väldigt lång tid innan man får någon effekt i systemet. Det går liksom inte att komma ifrån det, men det är naturligtvis enklare att fatta denna typ av beslut på kort sikt.

Man kan säga att någon gång i världen när penningpolitiken ändras jämfört med vad vi har i dag så att vi får en normalisering av räntenivån är det en åtgärd som kommer att slå på stocken. Alla, eller väldigt många, har ju lånat till rörlig ränta.

Det finns också en annan skärning av denna frågeställning som inte heller är specifik för just de frågor som vi diskuterar i dag men som återkommer i många sammanhang när vi diskuterar ekonomisk politik i det svenska samhället. Det handlar om begreppet insider-outsider. Insiders är de som har de stora kapitalvinsterna i dag på bostadsmarknaden, och outsiders är de som behöver flytta till storstäderna och inte hittar en bostad eller inte har råd att köpa en bostad i storstadsområdena. Det kommer rimligtvis att vara en nog så viktig frågeställning över en längre tidsperiod när det gäller att hantera detta på ett bra sätt.

Detta kommer rimligtvis att innebära att man då behöver öka bostadsbyggandet i de delar av Sverige som folk flyttar till eftersom det är där jobben finns.

Erik Thedéen, Finansinspektionen: Är det bra att det byggs? Ja, det är bra att det byggs. Det man möjligtvis kan vara lite oroad för är att det byggs för snabbt och till höga priser och ibland kanske i fel område, det vill säga på ställen dit man inte flyttar.

Men det är helt självklart att vi ska fortsätta att bygga och skapa fler bostäder. Jag tror att det är viktigt att fundera på upplåtelseformer. Om man talar med företag som försöker att finna bostäder till sina yngre anställda hör man att bostadsrätt eller villa inte alltid är det naturliga, utan kanske enkla, billigare, hyresrätter. Inte heller jag är bostadspolitiker, men där tror jag att det finns en tanke som man bör spinna vidare på.

Vi ska också veta – det har varit en del artiklar om det på sistone – att en väldigt kraftfull uppgång av bostadsbyggandet som inte har någon spärr i sig riskerar att skapa risker. Det tycker jag att man bör säga.

Ett skäl till att vi har ett kraftigt bostadsbyggande, vilket är en liten paradox som man möjligtvis kan nämna, är att vi har höga priser. Helt plötsligt har tidigare olönsamma projekt blivit lönsamma. Här finns en liten risk för ett spekulativt inslag: att väldigt många nu börjar fundera på den där tomtmarken som ingen har funderat på tidigare eftersom priserna nu är på 80 000–90 000 per kvadratmeter. Om de skulle falla ned till 60 000 blir det helt plötsligt olönsamt.

Dynamiken beror delvis på politiska åtgärder, delvis – faktiskt – på prisutvecklingen i sig. Jag tror att det vore bra med en mer balanserad prisutveckling, för då skulle också boendet blir mer balanserat.

Jag går nu över till Jörgen Anderssons fråga. Vi har tittat mycket på olika effekter. Det är lite intressant att du säger att vi inte har någon diskussion om de negativa effekterna. Det beror kanske på att det här sitter en grupp som i princip tycker att det är ganska bra att vi vidtar ett antal åtgärder. Det är inte den känsla jag har när jag är på kontoret att ingen är kritisk mot våra åtgärder. Det förs i stället en intensiv diskussion om huruvida det till exempel är bra eller dåligt med amorteringskrav. Jag välkomnar att du vill ha denna diskussion, men jag tycker faktiskt att vi redan har den.

Som jag har uppfattat det har vi legala begränsningar när det gäller att införa till exempel amorteringskrav på samtliga. Jag tror att det skulle vara väldigt svårt av legitimitetsskäl att lägga denna typ av förslagsrätt på myndighetsnivå. Om vi ska ha amorteringskrav på alla invånare i Sverige från och med den 1 januari, till exempel, tror jag att det måste bli mycket mer av en politisk process – eller en helt och hållet politisk process. Jag tror att risken är att åtgärderna snabbt tappar i legitimitet och att det blir en backlash. Det är lite det vi har sett på bostadsområdet och på bostadsskatterna i övrigt; det är svårt att

röra från det politiska systemet. Men detta är kanske mer upp till frågeställaren att bedöma.

Vi har gjort omfattande analyser av vilka detta drabbar eller påverkar, som vi föredrar att säga. Det är typiskt sett lite yngre hushåll. Det är hushåll med höga eller ganska höga inkomster. Det är hushåll, vilket inte är förvånande, med höga skulder. Och det är hushåll i storstadsområdena, framför allt Stockholm.

Man kan fråga sig: Är inte detta fel åtgärd eftersom det verkar drabba personer som flyttar just till attraktiva storstadsområden? Det är svårt att genomföra en skuldbegränsande och skulddämpande åtgärd som inte slår mot dem som ökar sina skulder. Då är det verkligen ett slag i luften. Detta blir en nödvändighet.

Det jag ändå tycker är positivt i detta är att det typiskt sett inte slår mot hushåll med väldigt låga inkomster. Skälet till detta är att de redan i dag är begränsade av bankernas kreditgivning. Här låter det lite grann som att alla åtgärder vi vidtar är de begränsningar som hushållen möter. Men hushållen möter redan i dag stora begränsningar från bankerna, som helt enkelt har egna skuldkvotstak och egna amorteringskrav. Bankerna säger till och med ibland helt och hållet nej om hushållen inte har en fast inkomst eller i övrigt har en osäker ekonomisk situation. Jag tror inte att man ska överdriva hur mycket vi adderar till detta, utan det är som sagt dem med höga inkomster som påverkas.

Det kommer att finnas redovisat, och det fanns redovisat redan när vi gick ut med detta, en analys av hur det slår mot olika hushållsgrupper. Men det här var en snabb sammanfattning.

Hans Lindblad, Riksgälden: Jag ”varnade” i mitt inledningsanförande lite förebyggande. Det finns en stark samvariation mellan uppgångar och nedgångar i bnp och byggandet. Man ser också att läget efter en kraftig nedgång i byggandet ofta följs av en ovanligt svag bnp-utveckling.

Därför vill jag höja ett varningens finger: Det går väldigt fort här nu. Det finns indikationer på att efterfrågan kanske inte är helt perfekt matchad. Som Erik Thedéen säger drivs detta av väldigt höga priser. I förorterna till Stockholm kostar nu nyproducerade bostadsrätter uppåt 100 000 kronor per kvadratmeter. Det är fullständiga fantasisummor, tycker i alla fall jag.

Byggandet av fler hyresrätter skulle kunna vara en sak. Det skulle delvis lösa det insider–outsider-problem som riksbankschefen pekar på. Men det skulle inte heller binda lika mycket kapital för hushållen. De skulle inte behöva skuldsätta sig. Byggandet är dock förenat med ökad skuldsättning i ekonomin över huvud taget, och det kan vara en av de faktorer som driver de kraftiga cyklerna i det hela.

Jämställdhet tycker jag är en jättespännande fråga. Jag har inte sett någon forskning om det, men jag kan bara säga att Riksgälden är jämställd. Vi försöker dra vårt strå till stacken där.

Vad gäller både Jörgens och Håkans frågor: Javisst, regler träffar olika. Så är det. Man inför regler därför att avsikten är att påverka. I annat fall vore de ett slag i luften. Det är ofrånkomligt. Vi vill ju påverka och påverka rätt saker. Det är naturligtvis inte alltid så himla populärt.

Vi kan till exempel ta de nya regler som Erik Thedéen har presenterat. De träffar nya bolånetagare. Om vi tar ett slopat ränteavdrag träffar det alla. Vad gäller ränteavdragen tycker jag inte att man ska överdriva effekterna. Ett totalt slopande av ränteavdragen tror jag motsvarar ungefär två stycken normala räntehöjningar från Riksbanken – att vi går från minus 0,5 till 0 i ränta. Det är inte så mycket som vi skulle vara förvånade över, medan ett slopande av ränteavdragen antagligen skulle ställa till ett väldigt rabalder. Detta säger jag bara för att sätta det lite grann i perspektiv.

Finansmarknadsminister Per Bolund (MP): Jag tänkte försöka svara på Jörgen Anderssons och Håkan Svennelings frågor tillsammans eftersom de berör samma områden. Till att börja med gäller det den eviga diskussionen om huruvida man ska försöka att träffa många eller om man ska försöka att träffa just en sektor som man upplever som särskilt riskabel eller som tar extra stora risker. Det är en fråga som framför allt våra myndigheter måste ställa sig när de föreslår reformer och kommer med förslag.

Däremot kan vi från politikens sida i någon mening, som Jörgen Andersson var inne på, kompensera grupper. När vi till exempel talar om urbaniseringen finns det sätt att skapa större möjligheter så att man inte tvingas att flytta till storstaden. Där jobbar vi exempelvis med att skapa kommunikationer. Vi har en bredbandsstrategi som är betydligt ambitiösare än tidigare, och detta ger möjligheter till elektronisk kommunikation runt om i landet. Det ger också möjlighet att sköta högkvalificerade arbeten även man bor utanför storstäderna. Även när det gäller infrastruktur har vi höga ambitioner, och vi har nu lagt den största investeringsramen någonsin på riksdagens bord just för att vi vill att kommunikationerna ska fungera så att man till exempel kan pendla till jobb.

Det finns alltså möjligheter att se till att även de som väljer att lokalisera sig antingen långt utanför storstäderna eller i storstadsområdena, men i utkan-ten, också får goda möjligheter. Det kan också vara ett sätt att hålla nere pris-utvecklingen.

Jag tänker inte ta ställning till om huruvida man ska reglera stocken eller flödena. Men en fråga som måste tas med i sammanhanget är att vi måste ha med i bakhuvudet vad det är vi försöker att åstadkomma genom regleringen. All reglering av finansmarknaden som vi håller på med handlar om att undvika finansiell oro och finansiell kris i framtiden. I det sammanhanget är det också viktigt att se att man inte genomför åtgärder som är så omfattande och stora att de i sig riskerar att utlösa en finansiell oro eller en finansiell kris. Vi har sett exempel i vår omvärld på att man har genomfört åtgärder som kanske har

varit så omfattande eller så många på samma gång att det har skapat osäkerhet i ekonomin och lett till en negativ utveckling ekonomiskt.

Det är ett ansvar som vi har att vidta åtgärder som innebär att medicinen inte tar livet av patienten. De får inte vara så omfattande att de skapar finansiell instabilitet i sig. Jag tror att vi har valt rätt strategi från regeringens sida när vi försöker att ta ett steg i taget och sedan utvärdera effekterna av detta steg innan vi går vidare med detta steg. Detta gör vi just för att se till att vi får en väl balanserad utveckling och att vi inte fattar beslut som riskerar att utlösa finansiell instabilitet i slutändan. Det är någonting som är det sista vi vill åstadkomma.

Ordföranden: Som alla säkert förstår kommer frågor om finansiell stabilitet att återkomma. Men denna utfrågning är slut, och jag vill tacka ledamöterna för frågor och våra inbjudna från regering och myndigheter för föredragningar och svar. Då var det slut för i dag!

Bilder från utfrågningen

Riksbankschef Stefan Ingves

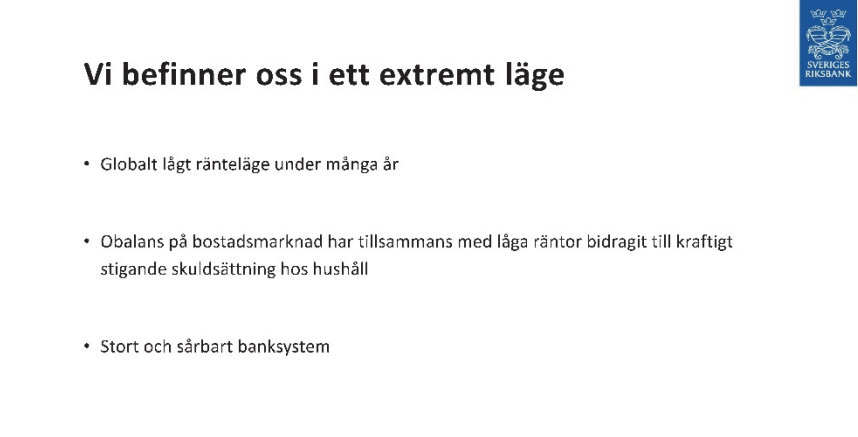

Det aktuella stabilitetsläget och behovet av åtgärder

Riksdagens finansutskott
13 juni 2017

SVERIGES RIKSBANK

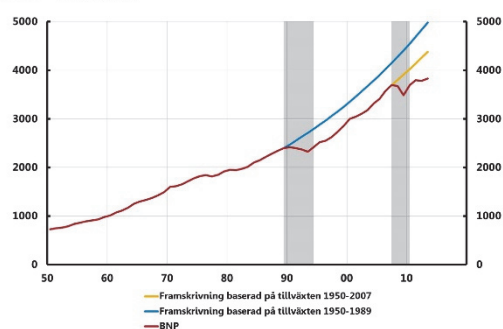
Riksbankschef Stefan Ingves

Vi befinner oss i ett extremt läge

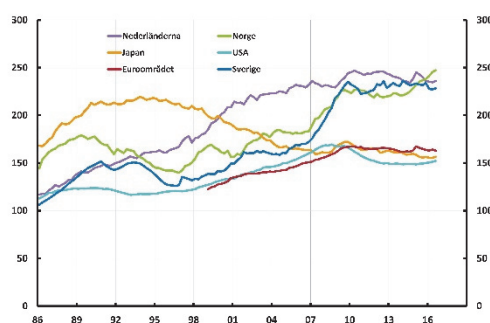
- Globalt lågt ränteläge under många år
- Obalans på bostadsmarknad har tillsammans med låga räntor bidragit till kraftigt stigande skuldsättning hos hushåll
- Stort och sårbart banksystem

Det kan bli kostsamt för ekonomin om inga åtgärder vidtas

Källor: Konjunkturinstitutet och Riksbanken

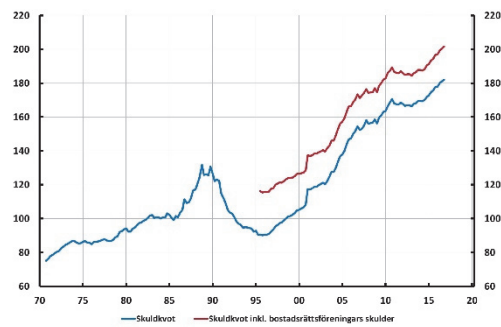
Skuldsättning inom den privata icke-finansiella sektorn – Sverige med i toppen

Anm. Procent av BNP. Avser total mängd utestående krediter till den privata icke-finansiella sektorn (icke-finansiella företag och hushåll inklusive hushållens icke-vinstdrivande organisationer).

Källa: BIS

Viktigt med riktade åtgärder på bostadsmarknaden

Hushållens skuldkvot i Sverige, procent av disponibel inkomst.

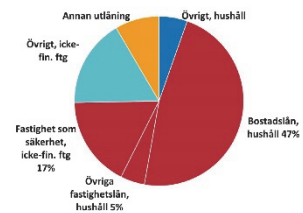
Källor: SCB och Riksbanken

Det svenska banksystemet är sårbart

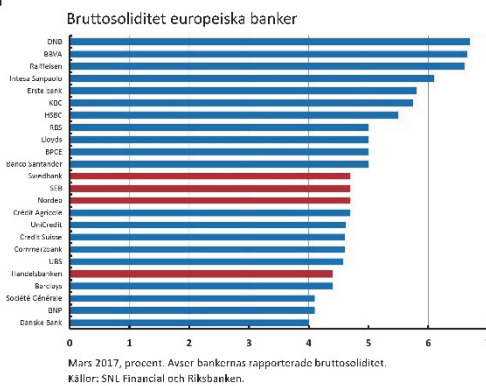
- Stort, koncentrerat och sammanlänkat
- Allt mer exponerat mot bostadsmarknaden
- Stora löptidsobalanser
- Beroende av utlandsfinansiering

Utlåning i Sverige

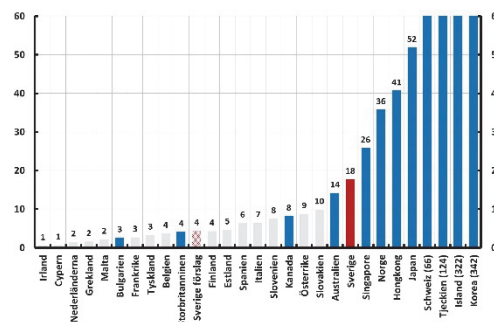

Mars 2017. Monetära finansinstituts (MFI) utlåning till svenska icke-MFI.
Källa: SCB

Bankerna behöver ha tillräckligt mycket kapital

Tillräcklig valuta-reserv snabbt till hands

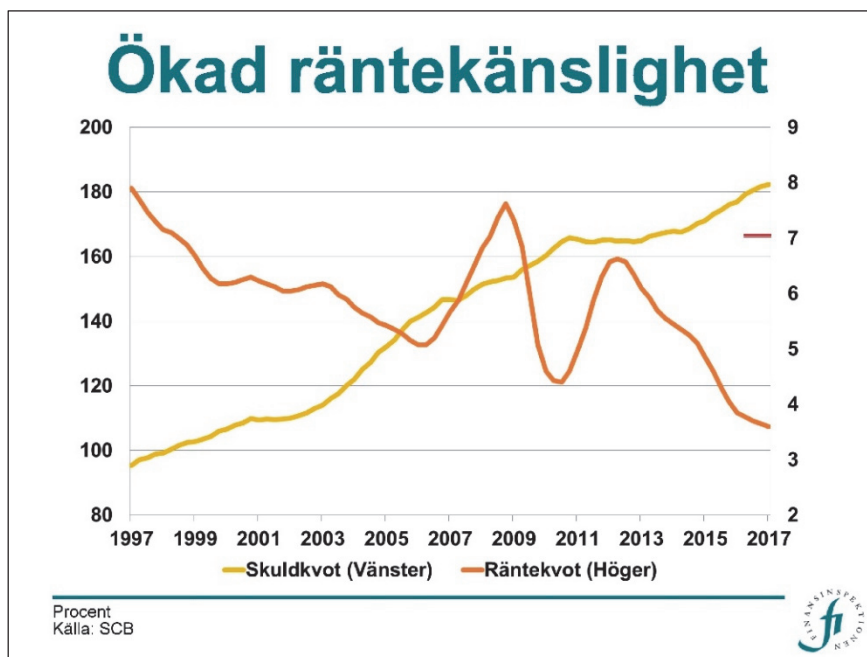
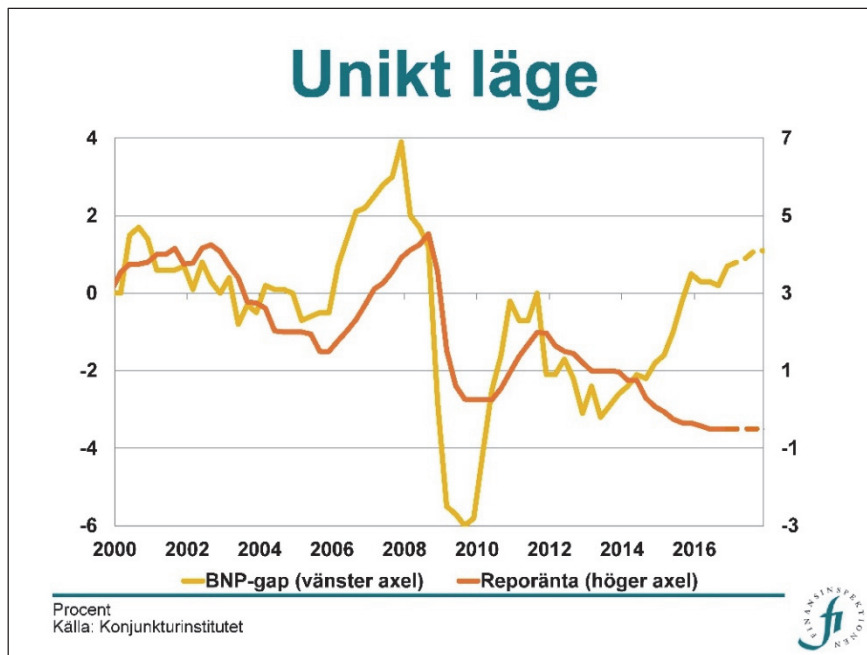
Procent. Valuta-reserv i relation till korta skulder i ett urval länder. Länder med gråmarkerade staplar ingår i EMU. Sverige före och efter Nordeas filialisering och finansdepartementets förslag om valuta-reserven.

Källor: IMF, Haver Analytics och Riksbanken

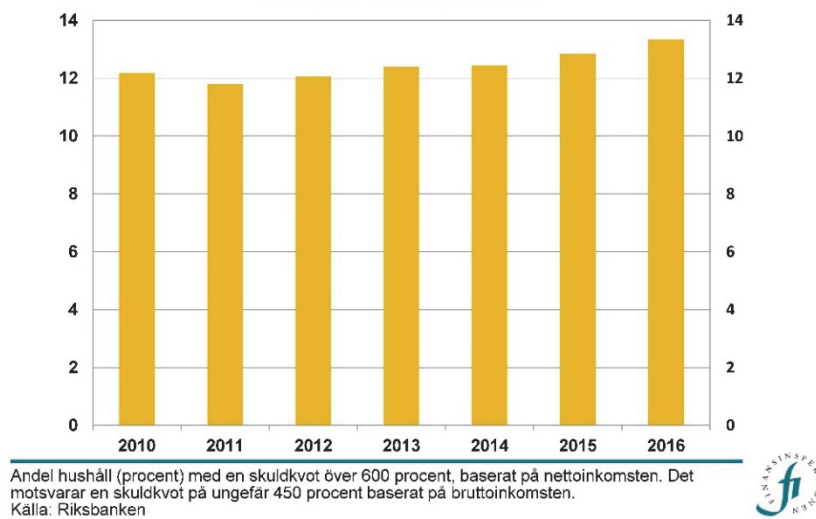

Generaldirektör Erik Thedéen

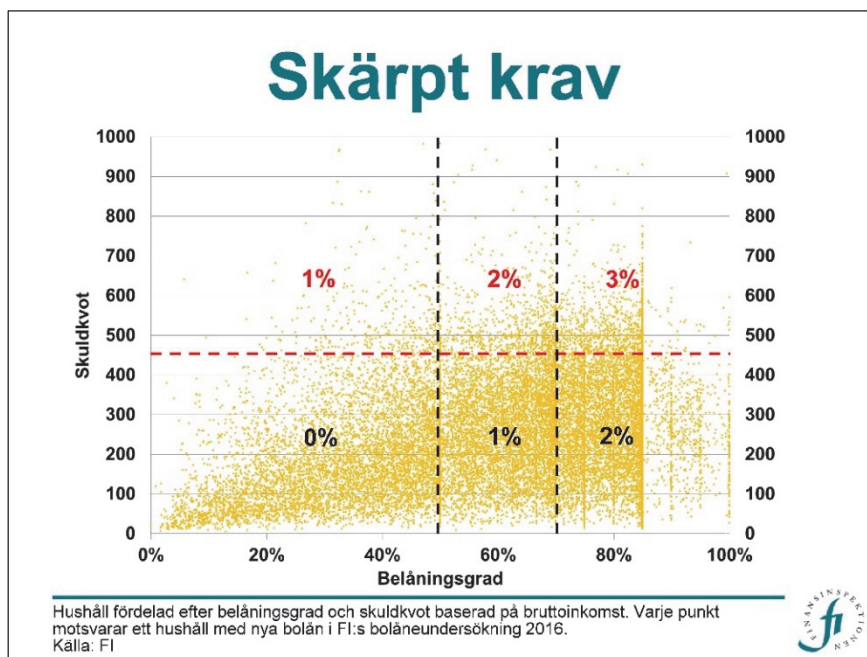
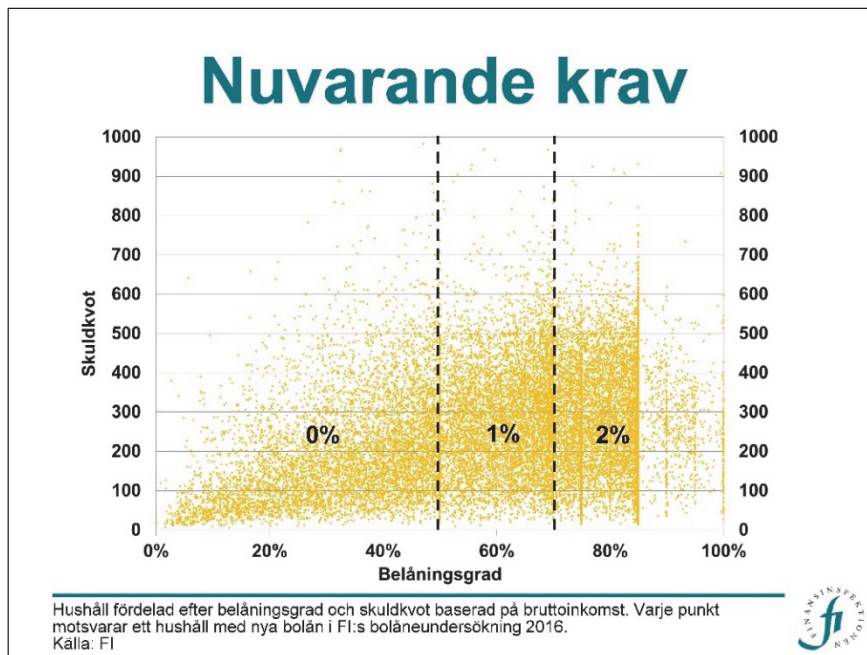
Hushåll med höga skuldkvoter mer sårbara

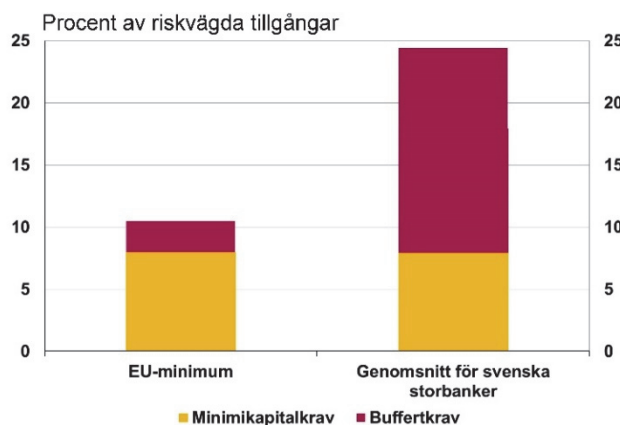
FI skärper amorteringskravet

- Nya bolånetagare
- Mer än 4,5 gånger bruttointkomsten
- Ytterligare 1 procent amortering per år

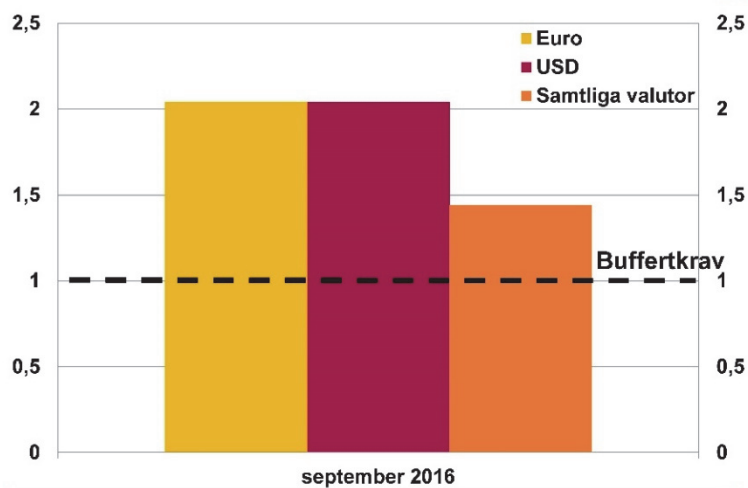
Kapitalbuffertar ökar motståndskraft

Källa: De svenska bankernas kapitalkrav, första kvartalet 2017

Likviditetsbuffertar viktigt

Likviditetstäckningsgrad (LCR)
Källa: FI

Sammanfattning

- Unikt läge
- Skärpt amorteringskrav – en skuldkvotsbroms
- Tillfredsställande kapital och likviditet
- Viktigt med buffertar

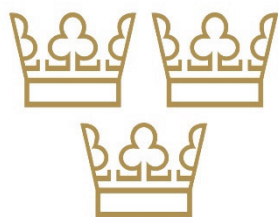

Genomförda åtgärder

■ Bolånetak 85 %	oktober	2010
■ Riskviktsgolv svenska bolån 15 %	maj	2013
■ Likviditetsbuffertkrav	januari	2014
■ 2 % systemriskpåslag för storbanker	september	2014
■ Riskviktsgolv svenska bolån 15 → 25 %	september	2014
■ 2 → 5 % systemriskpåslag för storbanker	januari	2015
■ Kontracyklisk buffert aktiverad till 1 %	september	2015
■ Högre krav för beräkning av företagsriskvikter	maj	2016
■ Amorteringskrav	juni	2016
■ Kontracyklisk buffert 1 → 1,5 %	juni	2016
■ Kontracyklisk buffert 1,5 → 2 %	mars	2017

Riksgäldsdirektör Hans Lindblad

Tio år sedan finanskrisen

*Hans Lindblad
Riksgäldsdirektör*

*Finansutskottet, Sveriges riksdag
13 juni 2017*

1

 RIKSGÄLDEN
SWEDISH NATIONAL DEBT OFFICE

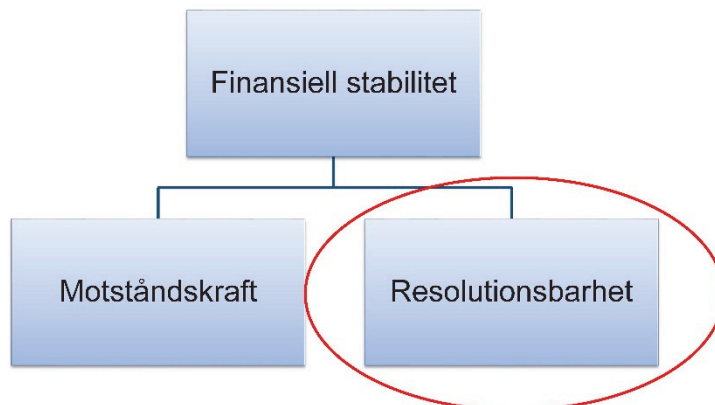
Sammanfattning

- Ny svensk ordning för att hantera banker i kris ger handlingskraft
- Paradigmskifte: Långivare och aktieägare – inte skattebetalare – bär kostnaderna
- Mycket har gjorts – men risker kvarstår
- Myndigheterna kan inte göra allt

2

 RIKSGÄLDEN
SWEDISH NATIONAL DEBT OFFICE

Ramverket för finansiell stabilitet

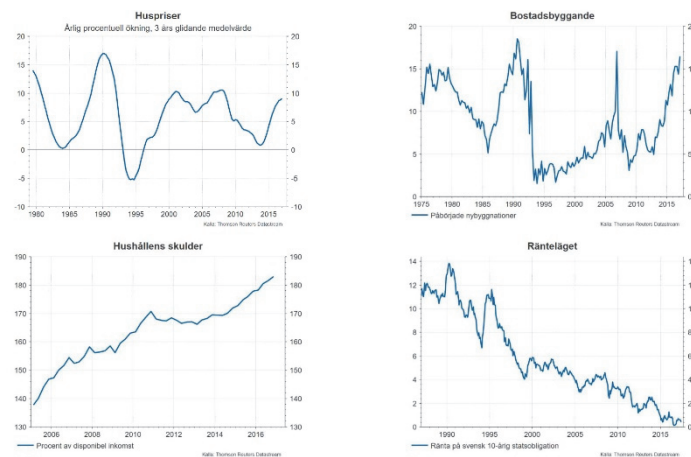
3

Vi står bättre rustade idag

- Resolution: lösningen på gammalt "pest eller kolera"-dilemma
 - Upprätthålla den finansiella stabiliteten
 - Skydda skattebetalarna
- Förutsätter planering och krav på bankerna
- Resolutionsavgiften spelar en viktig roll om korrekt utformad
- Stabilitetsrisker finns oavsett var bankerna lägger sina huvudkontor
 - Svenska myndigheters inflytande påverkas märkbart
 - Resolutionsbarheten riskerar bli mindre
 - De stora kostnaderna är inte kopplade till den legala hemvisten utan till var verksamheten bedrivs

4

Nuläget är förknippat med risker

5

RIKSGÄLDEN
SWEDISH NATIONAL DEBT OFFICE

Fortsatta behov av åtgärder

- Stort antal åtgärder de senaste 10 åren
 - Kapitalkrav
 - Likviditetskrav
 - Nedskrivningsbara skulder
 - Bolånetak
 - Amorteringskrav
 - Riskvikter
 - ...med mera
- } Motståndskraft och resolutionsbarhet

Skärpning av amorteringskravet en fortsättning på tidigare genomförda åtgärder

- Fortsatt behov av att
 - Dämpa skuldsättning
 - Dämpa bostadsprisuppgång
- Medför att andra typer av åtgärder behövs –inom andra politikområden

6

RIKSGÄLDEN
SWEDISH NATIONAL DEBT OFFICE

RAPPORTER FRÅN RIKSDAGEN		2014/15
2014/15:RFR1	MILJÖ- OCH JORDBRUKSUTSKOTTET Stöd till lokala åtgärder mot övergödning	
2014/15:RFR2	TRAFIKUTSKOTTET Hållbara analyser? Om samhällsekonomiska analyser inom transportsektorn med särskild hänsyn till hållbar utveckling	
2014/15:RFR3	TRAFIKUTSKOTTET Trafikutskottets offentliga utfrågning om järnvägens vägval	
2014/15:RFR4	FÖRSVARsutskottet Blev det som vi tänkt oss? En uppföljning av vissa frågor i det försvarspolitiska inriktningsbeslutet 2009	
2014/15:RFR5	UTBILDNINGSUTSKOTTET Autonomi och kvalitet – ett uppföljningsprojekt om implementering och effekter av två högskolereformer i Sverige Huvudrapport	
2014/15:RFR6	UTBILDNINGSUTSKOTTET Autonomi och kvalitet – ett uppföljningsprojekt om implementering och effekter av två högskolereformer i Sverige Delredovisning 3: Enkätundersökning till studieansvariga	
2014/15:RFR7	UTBILDNINGSUTSKOTTET Autonomi och kvalitet – ett uppföljningsprojekt om implementering och effekter av två högskolereformer i Sverige Delredovisning 4: Den fallstudiebaserade undersökningens första fas	
2014/15:RFR8	TRAFIKUTSKOTTET Seminarium om samhällsekonomiska analyser	
2014/15:RFR9	TRAFIKUTSKOTTET Sjöfartsnäringen och dess konkurrenskraft	
2014/15:RFR10	SKATTEUTSKOTTET Skattebefriade bränslen i industriella processer, så kallade råvarubränslen	
2014/15:RFR11	UTBILDNINGSUTSKOTTET Utbildningsutskottets offentliga utfrågning om idrott och fysisk aktivitet i skolan – ett sätt att stärka inlärning och hälsa	
2014/15:RFR12	KONSTITUTIONSUTSKOTTET Konstitutionsutskottets hearing om journalisters och medie-redaktioners säkerhet och arbetsförutsättningar	
2014/15:RFR13	SOCIALFÖRSÄKRINGSUTSKOTTET Finsam – en uppföljning av finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser	
2014/15:RFR14	SOCIALFÖRSÄKRINGSUTSKOTTET Socialförsäkringsutskottets offentliga utfrågning om Finsam – finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser	
2014/15:RFR15	SKATTEUTSKOTTET Skatteutskottets seminarium om internationellt samarbete mot skatteflykt	

RAPPORTER FRÅN RIKSDAGEN		2014/15
2014/15:RFR16	NÄRINGSUTSKOTTET OCH UTRIKESUTSKOTTET Offentlig utfrågning om ett handelsavtal mellan EU och USA (TTIP)	
2014/15:RFR17	CIVILUTSKOTTET Civilutskottets offentliga utfrågning om unga vuxnas möjlighet att finansiera ett eget boende	

RAPPORTER FRÅN RIKSDAGEN		2015/16
2015/16:RFR1	KONSTITUTIONSUTSKOTTET Statsråds medverkan i konstitutionsutskottets granskning	
2015/16:RFR2	FINANSUTSKOTTET Finansutskottets offentliga utfrågning om den aktuella penningpolitiken den 24 september 2015	
2015/16:RFR3	FÖRSVARsutskottet Om krisen eller kriget kommer – En uppföljning av informationsinsatser till allmänheten om den enskildes ansvar och beredskap Huvudrapport och Bilagor	
2015/16:RFR4	KULTURUTSKOTTET Är samverkan modellen? En uppföljning och utvärdering av kultursamverkansmodellen	
2015/16:RFR5	FINANSUTSKOTTET Öppna utfrågning om den aktuella penningpolitiken den 12 november 2015	
2015/16:RFR6	FINANSUTSKOTTET Utvärdering av Riksbankens penningpolitik 2010–2015	
2015/16:RFR7	FINANSUTSKOTTET Review of the Riksbank's Monetary Policy 2010-2015	
2015/16:RFR8	SKATTEUTSKOTTET Punktskattehöjningar på alkohol- och tobaksprodukter – skatteeffekter och påverkan på den oregistrerade anskaffningen av dessa produkter	
2015/16:RFR9	CIVILUTSKOTTET Miljömärkning av produkter – En översikt över de miljömärkningar av produkter som finns i Sverige och i de övriga nordiska länderna	
2015/16:RFR10	KONSTITUTIONSUTSKOTTET OCH JUSTITIEUTSKOTTET Konstitutionsutskottets och justitieutskottets hearing om radikalisering och rekrytering till våldsbejakande extremism i den digitala miljön	
2015/16:RFR11	KULTURUTSKOTTET Kulturutskottets seminarium om kultursamverkansmodellen	
2015/16:RFR12	FINANSUTSKOTTET Offentlig utfrågning om den aktuella penningpolitiken 23 februari 2016	
2015/16:RFR13	SOCIALUTSKOTTET Cancervården – utmaningar och möjligheter	
2015/16:RFR14	TRAFIKUTSKOTTET Kollektivtrafiklagen – en uppföljning	
2015/16:RFR15	CIVILUTSKOTTET Inventering av forskning inom civilutskottets beredningsområde 2016	

RAPPORTER FRÅN RIKSDAGEN		2015/16
2015/16:RFR16	UTBILDNINGSUTSKOTTET Utbildningsutskottets offentliga utfrågning inför proposition om forskning och innovation	
2015/16RFR17	KULTURUTSKOTTET Offentlig utfrågning om förutsättningar för svensk film	
2015/16RFR18	UTBILDNINGSUTSKOTTET Digitaliseringen i skolan – dess påverkan på kvalitet, likvärdighet och resultat i utbildningen	
2015/16RFR19	UTBILDNINGSUTSKOTTET Autonomi och kvalitet – ett uppföljningsprojekt om implementering och effekter av två högskolereformer i Sverige	
2015/16RFR20	FINANSUTSKOTTET Offentlig utfrågning om utvärderingen av penningpolitiken 2010-2015 12 maj 2015	
2015/16RFR21	FINANSUTSKOTTET Öppen utfrågning om Finanspolitiska rådets rapport 2016	
2015/16RFR22	UTBILDNINGSUTSKOTTET Utbildningsutskottets öppna utfrågning om lärarbrist	
2015/16RFR23	SOCIALUTSKOTTET Socialutskottets seminarium om cancervården – utmaningar och möjligheter	
2015/16RFR24	UTBILDNINGSUTSKOTTET Utbildningsutskottets öppna utfrågning om brist på utbildade inom naturvetenskap och teknik	
2015/16RFR25	NÄRINGSUTSKOTTET Näringsutskottets offentliga utfrågning om piratkopiering och andra rättighetsintrång på den digitala marknaden	
2015/16RFR26	TRAFIKUTSKOTTET Offentlig utfrågning om finansieringsmodeller för transportinfrastruktur	
2015/16RFR27	CIVILUTSKOTTET Civilutskottets offentliga utfrågning om familjerätten är i takt med tiden	

RAPPORTER FRÅN RIKSDAGEN		2016/17
2016/17:RFR1	TRAFIKUTSKOTTET It-infrastrukturen – i dag och i framtiden	
2016/17:RFR2	CIVILUTSKOTTET Uppföljning av den nya fastighetsmäklarlagen	
2016/17:RFR3	FINANSUTSKOTTET Offentlig utfrågning om den aktuella penningpolitiken den 27 september 2016	
2016/17:RFR4	UTBILDNINGSUTSKOTTET Forskarskolor för lärare och forskollärare – en uppföljning av fyra statliga satsningar	
2016/17:RFR5	FINANSUTSKOTTET Öppen utfrågning om den aktuella penningpolitiken den 15 november 2016	
2016/17:RFR6	SOCIALFÖRSÄKRINGSUTSKOTTET Socialförsäkringsutskottets offentliga utfrågning om Finsams fortsatta utveckling - nästa steg	
2016/17:RFR7	MILJÖ- OCH JORDBRUKSUTSKOTTET Uppföljning av systemet med överlåtbara fiskerättigheter i det pelagiska fisket	
2016/17:RFR8	SKATTEUTSKOTTET OCH NÄRINGSUTSKOTTET Konkurrenskraften hos svenska multinationella företag i ljuset av nya regler inom internationell beskattning	
2016/17:RFR9	CIVILUTSKOTTET Civilutskottets offentliga utfrågning om marknadsföring i sociala medier	
2016/17:RFR10	NÄRINGSUTSKOTTET Uppföljning av handlingsplanen för kulturella och kreativa näringar 2010–2012	
2016/17:RFR11	SKATTEUTSKOTTET Skatteutskottets seminarium om Skattereformen 25 år – dess historia och framtid	
2016/17:RFR12	KULTURUTSKOTTET Statens idrottspolitiska mål – en uppföljning med inriktning på barn och ungdomar	
2016/17:RFR13	FINANSUTSKOTTET Öppen utfrågning om den aktuella penningpolitiken den 14 mars 2017	
2016/17:RFR14	SOCIALUTSKOTTET Socialutskottets offentliga utfrågning om kompetensförsörjningen inom hälso- och sjukvården	
2016/17:RFR15	KULTURUTSKOTTET Offentlig utfrågning om framtidens public service	
2016/17:RFR16	TRAFIKUTSKOTTET Offentlig utfrågning om ett ökat kollektivt resande för framtiden	

RAPPORTER FRÅN RIKSDAGEN		2016/17
2016/17:RFR17	CIVILUTSKOTTET Offentlig utfrågning Riktvärden för trafikbuller	
2016/17:RFR18	SOCIALFÖRSÄKRINGSUTSKOTTET Offentlig utfrågning om åtgärder för lägre sjukfrånvaro och om hanteringen av regionala skillnader i sjukförsäkringen	
2016/17:RFR19	FINANSUTSKOTTET Offentlig utfrågning om Finanspolitiska rådets rapport 2017	
2016/17:RFR20	TRAFIKUTSKOTTET Offentlig utfrågning om it-infrastrukturen – i dag och i framtiden	
2016/17:RFR21	NÄRINGSUTSKOTTET Näringsutskottets offentliga utfrågning om framtidens innovations- och entreprenörsklimat	